DINU PILLAT

TINEREȚE CIUDATĂ

ROMAN

BIBLIOTECA
MUNICIPIULUI
BUCUREȘTI

Prefață de Ionel Teodoreanu

EDITURA MODERNA

www.digibuc.ro

TINEREŢE CIUDATĂ

www.digibuc.ro

IN PREGĂTIRE:

„Tinerii noului veac". (roman)

„Romanul românesc". (studiu critic)

www.digibuc.ro

DRUM BUN

Indeobşte prefaţa e rudă piezişă a darabanei şi trompetei; adică zgomot tipărit şi iscălit în fruntea unei cărţi al cărei autor, flămând de notorietate pe cât temător de anonimat, recurge cu speranţă la aritmetica „unde-s doi puterea creşte".

Dar aceste rânduri spontane nu sunt o prefaţă, ci mai curând, într'altfel, gestul de-a ridica o lampă cu aur de-acasă, în urma tinereţii care-şi începe drumul. Căci Dinu Pillat, cu toată a lui nevârstnicie, e un vechi prieten al lămpii mele; şi dacă

www.digibuc.ro

nu mă înşel, drumul de temei al proaspătului peregrin e literatura.

*
* *

Dar ce-o fi oare literatura?

Domnia-ta, cetitorule, care ai buchisit atâtea cărţi de şi despre, vei fi ştiind desigur cât trebue ca să ridici din umeri la auzul întrebării de prisos. Ci iată că unul ca mine, oleacă de condeer, parcă nu se dumireşte îndestul.

Să socotim aşa dar, băbeşte, pe degetele noastre, fără să ne îmbulzim la hocus-pocus-ul tablei de înmulţire.

Eşti copil: cum a lăsat Domnul. Te joci cu alţii asemenea, de-o şchioapă şi de-un salt.

Indrăznesc să-ţi atrag atenţia, cetitorule, că plozii se joacă de-a orice, numai de-a joaca nu. Asta e ispravă de om mare; numai unul de-acela poate lua în deşert sfinţenia joacei.

Domnia-sa copilul nu e niciodată mai cu tragere de inimă serios decât atunci când zburdă.

www.digibuc.ro

Ca să călărească gogeamite omul are nevoe logică de un cal; iar ca să călătorească, hăt undeva, nu se poate lipsi de roţile unui tren. Dar şi călare şi în tren, omul mare rămâne tot cu cele două picioare ale sufletului de-acasă, întrucâtva călăreţ şi întrucâtva călător, iar deseori abea călăreţ şi abea călător.

Pe câtă vreme copilul încălecat pe un băţ e însăşi călăria: numai contopirea cal şi-călăreţ şi nimic altceva.

Transfigurarea copilului prin joacă e absolută.

Omul mare s'a argumentat cartezian: Mă îndoesc, deci cuget; cuget, deci sunt.

Copilul s'ar putea defini astfel: Mă joc, deci trăesc; trăesc, deci sunt copil. Sâc! Cel mai substanţial argument al definiţiei rămâne finalul: sâc!

Deci te joci — astfel — cu alţi copii, într'o uitare de tine atât de perfectă, încât dacă ai fi ce nu eşti, ai exclama: sunt fericit! Numai că fluenţa pură a copilului nu cunoaşte trezia patetică a unui astfel de cuvânt.

Te joci deplin, când iată că simţi din senin, că s'a făcut în minte un fel de o-

www.digibuc.ro

prire întrebătoare. Vezi deodată că te joci. Deci nu te mai joci ca până atunci, fiindcă ştiind că te joci, te-ai desprins din raiul absolut, devenind marginal jocului, oarecum spectator.

Şi nu odată ţi se întâmplă astfel de opriri ciudate, în toiul fierbinţelilor copilăriei. Parcă ai uitat ceva şi te trudeşti să-ţi aduci aminte, ca un moşneag care-şi dibue amintirile, deşi altminteri clipele ţi-s atât de sprintene încât parcă trăeşti numai în fecioria viitorului.

Nu ştii cine nu te lasă în pace să fii copil, cine te strigă dinlăuntru, dându-ţi ciuliri de căprioară, îngândurându-te, neliniştindu-te, făcându-te să te pipăi ca într'o întâlnire cu cele din oglindă. Dar simţi lămurit, în astfel de clipe, că nu eşti întocmai ca ceilalţi copii.

— Ce ai? Ce-ai păţit? te iscodesc unii şi alţii, văzându-te ca pe un ceas oprit.

— Nimic!

Ce alt răspuns poţi da, copil, la astfel de întrebare.

„Nimic" e cel dintâi nume al tainei şi poate că şi cel din urmă.

Astfel, cu una, cu alta şi puţin câte pu-

www.digibuc.ro

ţin, te grăbeşti să creşti stângaci în înălţimea vârstei; mai ai şi ceva coşuri pe faţă; o răguşeală dogită în glas; peceţi de sânge pe obraz de câte ori eşti măsurat cu dinadins şi încă multe alte ponoase, care te fac cumplit vizibil şi hidos concret tocmai atunci când ai vrea să fii uşor ca fumul şi transparent ca Ielele.

— Ce ai?

— Nimic!

— O fi îndrăgostit! spune eterna şoaptă, cu floare şi urzică de-opotrivă.

Stai ca într'o odaie de spital, privind la ceilalţi fără dorinţe de-a fi altfel tânăr. Zilele babei sunt în tine; numele lor e adolescenţa.

Şi ceeace însemna în copilărie câte o simplă oprire întrebătoare, acuma se dilată apăsat, devenind pândă. Pândeşti viaţa prin cărţi şi direct, prin cei din jurul tău şi chiar şi prin tine.

Şi timpul trece sterp şi cenuşiu.

Dacă nu ţi-ar fi lene, te-ai sinucide. Oricum, te simţi mult mai vecin cu moartea decât cu viaţa. Eşti închis parcă între pereţii umezi şi între oglinzi verzui. Şi ţi-e dor, fără putere, de-o fereastră.

www.digibuc.ro

Până când într'o zi, iată, o găseşti însfârşit: e caetul. Aprinzi atunci lampa — căci numai lampa e dimineaţa unei astfel de ferestre — deschizi caetul, scrii „Tinereţe ciudată" şi începi să trăeşti.

Căci literatura nu e altăceva decât un drum spre viaţă al celor blestemaţi să nu-şi găsească răsunetul pasului şi umbra decât acolo.

Drum bun, Dinule!

IONEL TEODOREANU

www.digibuc.ro

PARTEA INTAIA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Privirea Manînei se îndreptă, pentru o clipă, spre fereastra compartimentului: aceiaşi câmpie fără sfârşit.

Apoi, plictisită, se întoarse din nou spre ceilalţi călători.

In faţa Maninei, stătea un domn cu capul rotund şi chel. Manina îşi închipuise — cu un zâmbet ascuns — capul domnului alunecând pe postavul verde al unei mese de biliard. De când părăsise Constanţa, domnul dormea. Cu capul lăsat puţin pe ceafă, cu gura întredeschisă, cu

www.digibuc.ro

mâinile împreunate asupra pântecului, sforăia pe un ton uşor nazalizat. Când trenul trecuse peste podul dela Cernavodă — trezind un cor de interjecţii circumstanţiale printre călătorii din compartiment — domnul dela fereastră deschisese ochii, înaintase buza inferioară ca Maurice Chevalier şi sfârşise prin a sforăi din nou, de astădată mai accentuat, pentru a aminti celor din jur că doarme cu adevărat.

Manina se gândise la actul gratuit al lui Lafcadio — eroul lui Gide — care aruncă din tren un călător necunoscut şi inofensiv. Îi venise poftă să facă la fel, cu domnul din faţa ei. Care ar fi fost reacţiunea acestuia? Manina nu se mai putuse stăpâni, începând să râdă singură.

Lângă domnul care dormea în colţul compartimentului, era aşezat un băiat de vreo treisprezece ani. Avea freza strălucitoare de briliantină — Manina se întrebase cum va arăta peste câteva săptămâni, ras în cap, conform canonului dela liceu — nasul cârn şi faţa arsă de soare. Era cufundat în lectura unei fascicole din „Aventurile submarinului Dox". Manina îi urmărise fizionomia, în-

www.digibuc.ro

frigurată de fluctuațiile textului. Din când în când, fruntea i se brăzda și sprâncenele i se îmbinau în semn de încordare. Apoi, deodată, toată fața i se destindea într'un zâmbet admirativ. Alteori, își trecea mâna prin păr sau își rodea unghiile, cu un început de neliniște.

Manina își spuse că dacă în clipa aceea s'ar fi produs o catastrofă neprevăzută — ciocnirea trenului, un cutremur, sfârșitul lumii chiar — băiatul din fața ei ar fi murit cu unica părere de rău, de a nu fi putut afla ce se întâmpla mai departe cu echipajul submarinului Dox.

Mama băiatului — grasă și congestionată — era îmbrăcată într'o rochie roz. Trupul ei părea reclama unei cârnățării.

Manina o văzuse cumpărând în gara Constanța — înainte de plecarea trenului — toate revistele chioșcului de ziare, dela „Ilustrația română" și „Cinema" până la „Veselia" și „Trup și suflet". Mai mult răsfoia decât citea. Apoi, din când în când, își scotea oglinda din geantă și își punea roșu pe buze sau un surplus de pudră pe obrajii lucioși.

www.digibuc.ro

Mama băiatului poate că ar fi dorit o conversaţie cu ceilalţi călători. Nu avea însă cu cine să înceapă: soţul ei citea „Universul", de două ceasuri, ajungând abia la rubrica anunţurilor mortuare şi mai având de străbătut toată „Mica publicitate"; băiatul era cu „Aventurile submarinului Dox"; domnul din colţul compartimentului dormea fără întrerupere; Manina părea prea puţin interesantă: însfârşit, mama Maninei — cu un roman englezesc în mână — rămânea cu totul inaccesibilă.

Manina ieşi din compartiment, oprindu-se la o fereastră depe coridorul vagonului.

Îşi aminti acelaşi drum — făcut cu două luni înainte — când plecase la mare, după sfârşitul bacalaureatului.

Stătea tot la fereastră, cu părul în vânt. Scăpase pentru totdeauna de constrângerile liceului. Scăpase de bacalaureat, care luase în mintea ei proporţiile judecăţii din urmă.

Manina auzi din nou răspunsul dat preşedintelui comisiei, când acesta o în-

www.digibuc.ro

trebase ce avea de gând să urmeze după bacalaureat:

— Nici o facultate, domnule președinte. Voiu urma doar cursul vieții. Este mai comod și mai interesant.

Incepea atunci o vacanță la Carmen-Sylva: mare, plajă, soare mult.

Manina își privi brațele de culoarea zahărului ars, pentru a vedea dacă se bronzase într'adevăr așa cum ar fi dorit.

Trenul își încetini mersul și se opri la o gară mică, străjuită de salcâmi.

Se urcă un tânăr, întovărășit până la scara vagonului de un țăran bătrân — care îl adusese cu trăsura — și de un câine de vânătoare, cu privirea blândă de căprioară, botul bărbos și urechile clăpăuge.

Trenul porni din nou.

Șeful gării — cu șapcă roșie — salută solemn.

Noul călător își puse geamantanul în plasa unui compartiment, ieși pe coridor și aprinse o țigare.

Manina îl observă pe furiș.

Era de statură mijlocie. Avea părul și

www.digibuc.ro

ochii negrii. Trăsăturile lipsite de o expresivitate deosebită.

Manina îl catalogă dela început în rândul oamenilor, care îţi lasă impresia de cenuşiu".

Un băiat care trebue să fi avut totdeauna nota şapte în liceu, incapabil să ia nici trei şi nici zece; un băiat care trebue să urmeze Dreptul, facultatea cea mai uşoară şi plăcută; un băiat care trebue să spună numai locuri comune; un băiat care trebue să se numească neapărat Ionescu sau Popescu.

Ajunsă la capătul acestor concluzii, Manina încetă să îl mai ia în seamă.

Până în clipa în care intrase trenul în gară, Laurenţiu Ioanid fusese posomorât. Ii venea să caşte de lehamite, la gândul că sfârşea vacanţa şi că începea din nou viaţa obişnuită dela Bucureşti.

Se uitase indiferent la ferestrele vagoanelor, închipuindu-şi dinainte capetele călătorilor. Desigur vreun domn plictisit, care a părăsit compartimentul pentru a vedea numele staţiei. Vreo doamnă cuprinsă de un început de migrenă. Vreun copil care

www.digibuc.ro

se pregătea să scoată limba, dupăce trenul se va pune din nou în mișcare.

Laurențiu simțise o tulburare neașteptată, când întâlnise în schimb obrajii bronzați ai Maninei, ochii aceia mari și gravi — amintind privirea „Infantelor" lui Velasquez — părul de culoarea pădurilor în toamnă.

Se suise repede în vagon, uitând să mângâe mai îndelung — în semn de rămas bun — capul câinelui, cu care vânase rațe sălbatice în bălțile Dunărei. Uitase deasemenea să dea un bacșiș — așa cum s 'ar fi cuvenit — vizitiului care îl adusese dela moșia unchiului său.

Lepădase geamantanul într'un compartiment aproape gol și găsise pretextul fumatului, pentru a ieși numaidecât pe coridor.

Laurențiu fumă un timp, cu gândul la modalitățile de a face cunoștința fetii din preajma lui. Ajunse în cele din urmă la o hotărîre, apropiindu-se de Manina:

— Pentru chipul dumitale de creolă, cadrul strâmt și cenușiu al unui vagon de clasa doua nu mi se pare adecvat. V'aș vedea mai degrabă lângă catargul unei

www.digibuc.ro

bărci cu pânze, pe o mare frământată de galopul valurilor. Cu părul în vântul tumultos al întinderilor marine, cu rochia aceasta proaspătă, stropită de răbufnirile apei ! Am certitudinea, că fiecărui om i se potriveşte un cadru anumit. Şi acesta este al dumitale.

Manina îl privi cu o uimire extraordinară. Se aştepta atât de puţin să fie interpelată şi încă sub o formă atât de neobişnuită, încât isbuti să răspundă numai:

— Destul de poetic, pentru o frază de început.

Apoi, pentru a verifica imaginaţia interlocutorului ei, întrebă repede:

— Şi care ar fi cadrul dumitale specific, dacă nu sunt prea indiscretă ?

Laurenţiu zâmbi încurcat. Se gândi puţin şi răspunse:

— Cadrul meu ? Nu ştiu sigur. Poate că peronul fumuriu al unei gări din provincie.

Manina tresări, aducându-şi aminte că îl catalogase pe Laurenţiu în rândul oamenilor, care îţi lasă impresia de cenuşiu. In această perspectivă, cadrul propus i se părea perfect adecvat.

www.digibuc.ro

Manina urmă pe un ton de glumă:

— După ce ne-am stabilit cadrele respective, cred că putem trece acum și la conținutul lor. Eu mă numesc Manina Răşcanu. Am nouăsprezece ani. Semnalmentele fizice nu mai trebue să le dau, fiindcă nu ești orb. Imi place să observ oamenii, pe care îi găsesc nouăzeci la sută ridicoli. Imi place literatura lui Huxley. Imi place muzica de jazz. Nu pot să sufăr racii, prostia și personagiile lui Caragiale. Mai vrei ceva ?

Laurențiu o privea cu un zâmbet încântat. Manina îi plăcea parcă și mai mult, de când o auzea vorbind.

— Eu mă numesc Laurențiu Ioanid. Am împlinit douăzeci de ani. Am fost îndrăgostit de trei ori până acum. Și presimt că în curând voi ajunge pentru a patra oară.

— Nu ești serios.

— Dece ?

— Fiindcă nu poți să iubești, cu adevărat, decât o singură dată în viață.

— Te înșeli. Și dacă vrei, îți voi explica îndată. Fiecare dintre noi nu reprezintă un singur individ, așa cum se

www.digibuc.ro

crede greşit. Viaţa fiecăruia dintre noi înglobează de fapt vieţile unor infinităţi de indivizi, care mor succesiv în noi înşine. Când murim fizic — sfârşind viaţa — moare numai ultimul individ din lungul şir al acelora, care au constituit pe rând fiinţa noastră. Ţi-am făcut toată această introducere, pentru a ajunge la motivarea iubirii repetate în timp. Fiecare individ în parte, care exprimă o clipă din viaţa noastră, poate să se îndrăgostească la un moment dat. Murind însă apoi în noi înşine, se şterge odată cu el şi amintirea iubirii respective. In urma lui, un alt individ va putea iubi din nou, cu aceiaşi naivitate şi prospeţime de sentiment. In consecinţă, nu este blamabil, dacă ne îndrăgostim de mai multe ori dealungul vieţii. Intr'un fel, fiecare dintre aceste iubiri are deopotrivă semnificaţia unei prime iubiri, fiind perfect motivată de succesiunea morţilor noastre interioare. Nu am dreptate?

Manina părea îngândurată. După un timp, răspunse fără convingere:

— Da, poate...

Umbrele înserării începeau să estom-

www.digibuc.ro

peze conturele. In depărtare, se deslușeau primele lumini ale Bucureștilor.

Manina spuse cu vocea mai hotărâtă :

— Ajungem în curând. Trebue să mă întorc în compartiment, fiindcă sunt cu mama. Ne mai vedem însă la București. Dacă vrei, poți să treci pe la mine, Sâmbătă dupămasă. Bunăseara !

www.digibuc.ro

CAP. II.

Solange Răşcanu era o femee de patruzeci şi doi de ani. Limpezimea albastră a ochilor şi prospeţimea nealterată a trăsăturilor îi dădeau însă o înfăţişare mult mai tânără.

Mama Maninei învăţase la călugăriţe; avusese parte de o guvernantă englezoaică, petrecuse toate vacanţele adolescenţei la moşia părinţilor ei: călărind, cântând la pian, citind versurile lui Samain în hamacul livezii, scriindu-şi jurnalul intim.

www.digibuc.ro

Cunoscu la un bal — dat de verișoarele ei — un ofițer de marină care găsi ecou în inima ei.

Căsătoria avu loc apoi curând, fără consimțământul părinților.

Ivan Răşcanu nu era însă omul, care să se poată obișnui cu ritmul burghez al vieții casnice. Exista în el un instinct al migrațiunii, care îl făcea să călătorească mereu, cu toată că ar fi avut posibilitatea să demisioneze din cadrele marinei.

Se întorcea totdeauna încărcat cu daruri, pe care le aducea din toate bazarele porturilor sale de escală.

Manina își mai amintea ca prin vis de tatăl ei, mai ales de acele clipe, când îi citea din „Cartea Junglei".

Ivan stătea atunci în fotelul de piele roșie, din colțul salonului. Lampa cu abat jour portocaliu — depe masa de alături — răspândea o lumină de poveste, ducând gândul spre lampa lui Aladin. Manina se ghemuia pe covor, la picioarele fotelului. Și Ivan începea să citească, cu voce aceea gravă și caldă. Din când în când se oprea, fumându-și pipa pentru o

www.digibuc.ro

clipă. Trăsăturile feţii lui erau aspre, cioplite parcă într'un lemn închis. Fruntea avea cute adânci. Părul căpătase reflexe cenuşii, în dreptul tâmplelor. Ochii priveau totdeauna dincolo de realitatea imediată. Iar zâmbetul părea bun, copilăros într'un fel.

Intr'un an, Ivan nu se mai întorsese acasă.

Ce se întâmplase ?

In ziua în care vaporul lui părăsea portul Alger, Ivan nu mai apăruse pe bord. Prietenii bănuiau că fusese înjunghiat în cartierele nesigure ale Casbalei, în ciuda desmînţirilor date de cercetările autorităţilor locale.

Solange se resemnase cu timpul, apropiindu-se şi mai mult de fata ei.

Trăiau fără să facă risipă şi lux. Aveau o vie în ţinutul Odobeştilor, care le procura veniturile necesare.

*
* *

In liniştea sufrageriei nu se auzea decât dialogul cuţitelor şi furculiţelor. So-

www.digibuc.ro

lange şi Manina vorbeau deobiceiu puţin, înţelegându-se mai mult din privire. Nici una nici alta nu puteau să sufere frazele convenţionale, menite să dea animaţie orelor de masă. Preferau tăcerea, fără să se simtă stânjenite întru nimic.

Solange se ridică dela masă :

— Du-te să-ţi desfaci geamantanele. Eu mai am nişte socoteli, la bucătărie.

Manina se îndreptă spre odaia ei, unde începu golirea geamantanelor.

Rochii subţiri, bluze, shorturi, pijamale, costume de bae, pălării de paie, espadrile, şiraguri de scoici şi mărgele colorate...

Ardea din nou soarele lunilor de vară. Palpita din nou marea în apropiere. Se auzea din nou jazzul depe terasa cazinoului.

Manina reveni la realitate, trezită deodată de vocea lui Solange, care o întreba din salon:

— Ţi-ai desfăcut geamantanele ?

— Da.

— Nu uita să telefonezi Yolandei, fiindcă te-a căutat de mai multe ori înainte de sosirea noastră.

www.digibuc.ro

Yolanda Silivestru era cu doi ani mai în vârstă decât Manina. Urmaseră la acelaşi liceu, împrietenindu-se de acolo.

Colegele insinuaseră cu răutate, că Yolanda era îndrăgostită de Manina. Cuvinte urâte şi neîntemeiate, căutând doar să compromită reputaţia de care se bucura premianta de onoare a liceului.

Manina se gândi să dea un telefon şi lui Adrian.

Il cunoscuse în copilărie, într'o vacanţă de vară, pe plaja mării dela Carmen-Sylva. Adrian ajunsese apoi cu timpul un adolescent închis şi tăciturn, lipsit de prieteni. Numai Manina ştia că era stăpânit de dorinţa evadării din concretul banal şi înăbuşitor. Că pereţii odăii lui erau acoperiţi cu hărţi enorme — înfăţişând continentele şi oceanele lumii — şi că în fiecare seară Adrian pleca în călătorie pe întinderile de hârtie. Că recitea la infinit literatura marilor călători şi vagabonzi.

Manina îşi aminti însfârşit, că ar mai trebui să telefoneze şi lui Sergiu.

Se îndreptă spre scrin, scoţând dintr'un sertar cutia unde îşi ţinea scrisorile. O luă pe aceea, în care Sergiu îi propusese să

www.digibuc.ro

o cunoască cu câteva luni în urmă. O reciti:

„Domnișoară,

Este o noapte de primăvară, banală și fără înțeles ca toate celelalte. Unii poate dorm. Alții poate își plimbă insomnia pe străzi, privind cerul vast cu străvechile lui stele.

Acel care vă scrie aceste rânduri este un băiat tânăr, care trăiește viața mai mult ca un spectator, având posibilitatea să privească scena și actorii ei din stalul al doilea, fiindcă face parte dintr'o onorabilă familie burgheză.

Poate primăvara, poate tinerețea sau poate părul dumitale de castane coapte este vinovat de îndrăgostirea mea.

Nu vă cunosc și nu mă cunoașteți încă. Nu face nimic. Neprevăzutul m'a atras totdeauna. Viața devine interesantă numai atunci când o provoci. Când o trăiești altfel decât după tipicul obișnuit.

Sper că nu aveți prejudecata arhaică, de a refuza întâlnirea cu un necunoscut. V'ați discredita în ochii mei.

www.digibuc.ro

Nu vă propun să ne vedem nici în Cişmigiu, raiul servitoarelor şi al sergenţilor majori; nici în Parcul Ioanid, unde liceenii îşi pregătesc examenele şi guvernantele îsi plimbă plozii în cărucioare; nici în holul cinematografului „Aro", locul de întâlnire al îndrăgostiţilor lipsiţi de imaginaţie; nici la „Cartea Românească", unde se încrucişează doamnele cu pretenţii intelectuale.

Vă propun să ne întâlnim în capela cimitirului Bellu. Este în orice caz un loc mai original. Vă aştept la ora cinci. Puteţi să întârziaţi. Nu mă supăr. Viaţa este doar o lungă aşteptare, care de cele mai multe ori nu se împlineşte.

Sergiu Antim".

Manina împături scrisoarea, punând-o din nou în cutie.

Avea de gând să invite pentru Sâmbătă după-masă şi pe Yolanda şi pe Adrian şi pe Sergiu.

Indreptându-se spre telefon, Manina se întrebă ce impresie avea să le facă Laurenţiu.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Erau cu toţii în salon. Manina şi Yolanda stăteau pe canapea. Laurenţiu, Adrian şi Sergiu, pe câte un fotel în jur.

Sfârşiseră tocmai ceaiul, când Manina propuse:

— Am o idee ! In loc să spunem banalităţi într'o atmosferă de plictiseală politicoasă, mai bine să povestească fiecare o întâmplare ciudată din viaţa lui. Să înceapă Laurenţiu, fiindcă vine pentru prima oară în mijlocul nostru.

Laurenţiu roşi, încercând să se eschiveze :

www.digibuc.ro

— Renunţaţi la povestea mea. Nu ştiu ce să spun.

— Cum ? Nu ţi s'a întâmplat nimic neobişnuit, într'un răstimp de douăzeci de ani? Este inadmisibil ! isbucni Manina.

Laurenţiu se gândi puţin. Apoi — privindu-şi vârfurile pantofilor — începu însfârşit să povestească.

*
* *

Una dintre străzile, pe care mă duceam la liceu, se deosebea de toate celelalte.

Casele depe marginile sale erau severe şi cenuşii. Mi-am închipuit totdeauna, că erau locuite numai de oameni bătrâni, maniaci şi îmbrăcaţi în negru.

Vehiculele nu stinghereau niciodată liniştea aristocratică a străzii. Nici strigătele vânzătorilor ambulanţi. Nici paşii rarilor trecători, care se stingeau ca pe un covor moale şi adânc.

Intr'o zi de Noembrie, întorcându-mă dela liceu, am deslușit o siluetă nemaiîntâlnită încă pe strada aceea pustie. O fată, care venea tot dela şcoală.

www.digibuc.ro

Inaltă. Sveltă. Un păr blond, care cădea în valuri tumultoase.

Umbla absentă, detaşându-se de cei din jur, descinzând parcă dintr'o legendă nordică.

A trecut şi a dispărut după colţul străzii.

Şi am simţit deodată acea mirare lirică a sufletului, care este preludiul oricărei iubiri.

De atunci, când mă întorceam dela şcoală, ne încrucişam în fiecare zi.

Mă tulburau mai ales ochii ei. Nu aş putea să le descriu culoarea. Imi amintesc numai, că le mai întâlnisem odată nuanţa în culoarea mării dela Tuzla. Un verde închis, răscolit, în fundul de nepătruns al căruia, te aşteptai să găseşti sirene, alge, scoici fabuloase.

Mă uitam halucinat în ochii ei, cuprins parcă de un extaz transcendent. O clipă doar.

Şi din nou strada de totdeauna şi silueta ei care se depărta cu aceiaşi balansare ritmică şi obsedantă a şoldurilor.

A venit vacanţa. Zilele şi nopţile verii

www.digibuc.ro

au trecut încet şi chinuitor. Fata cu ochii verzi ajunsese obsesia fiecărei clipe.

In prima zi de şcoală, bolnav de nerăbdare, abea am putut să aştept sfârşitul orelor de curs.

M'am întors dela liceu, înăbuşit de emoţie. Inaintam pe stradă automat, cu paşi şovăitori, din ce în ce mai încet.

Am ajuns însă la capătul ei, fără să o văd.

M'am oprit mirat, cu o senzaţie de gol, neputând să înţeleg lipsa prezenţei sale. Poate îşi prelungea vacanţa. Liniştit puţin, am plecat mai departe.

Dar nici zilele, nici săptămânile, nici lunile următoare nu a mai apărut.

Un timp, am umblat ca un nebun, fixând desnădăjduit lumea care trecea, în speranţa de a întâlni din nou privirea ochilor fosforescenţi ai mării dela Tuzla. Zadarnic.

*

* *

Laurenţiu tăcu, fără să se uite la cei din jur.

www.digibuc.ro

Domnea o liniște apăsătoare, întreruptă doar câteodată de huruitul depărtat al unui tramvai.

După un timp, Manina dădu cuvântul lui Adrian.

*
* *

In fiecare zi mă plimb pe străzi, până seara târziu. Mă plimb fără surprindere, fără tristețe, fără bucurie, exterior într'un fel față de tot ceeace mă înconjoară.

In fiecare după-masă, înainte de a mă întoarce acasă, mă duc la gară. Stau acolo ceasuri întregi, privind plecarea trenurilor, tresărind la șueratul sfâșietor al locomotivelor și la cadența ritmică a vagoanelor care pornesc la drum.

Zilnic sunt însoțitorul anonim al fericiților care pleacă în călătorie.

Săptămâna trecută, pe când mă plimbam pe peron ca deobiceiu, s'a apropiat de mine un domn necunoscut. Avea privirea unui lunatic și fața smochinită de numărul anilor. Mi-am adus aminte, că îl vedeam dela un timp încoace — în fie-

www.digibuc.ro

care seară — în preajma orei când sosea acceleratul dela Constanţa.

— Drăguţă, vino cu mine până la restaurant. Aş vrea să-ţi vorbesc puţin.

Ne-am aşezat la o masă. Domnul a comandat două şprituri, părând într'o stare de surescitare neobişnuit. Apoi, a început să vorbească repede, aproape pe nerăsuflate:

— Sunt un om normal şi onorabil. Funcţionar la percepţia financiară. Căsătorit de treizeci de ani. Am avut un băiat foarte ciudat. Nu ţi-aş putea spune cum era, fiindcă nu l'am înţeles niciodată. La vârsta de şaisprezece ani, băiatul mi-a furat toată leafa din portofel şi a fugit în lume, lăsând acasă numai acest bilet.

Domnul scoase o foaie îngălbenită:

„Dragă tată,

Plec! Plec în lume, pentru a înfrunta necunoscutul şi aventura. Voi fi peregrinul mărilor şi oceanelor, vagabondul marilor oraşe cosmopolite.

Voi cunoaşte tot alte şi alte ţări, călătorind mereu. Numai aşa înţeleg să trăiesc.

www.digibuc.ro

La nevoe, mă voi face hamal într'un port sau chelner pe un vapor.

Iartă-mă că ți-am furat banii. Nu sunt un hoț. Aveam însă nevoe de un capital. Te sărut cu drag.

Panait".

Domnul împături foaia la loc, ștergându-și lacrimile cu batista. Povesti apoi mai departe:

— Câteva luni după plecarea băiatului, am primit o carte poștală din Constantinopole. Ilustrația înfățișa moschea Sfânta Sofia, cea mai frumoasă de acolo. De atunci însă, n'am mai aflat nimic. Nevastă-mea nu l'a iertat niciodată. Eu însă l'am iubit mai departe, neputându-i aduce nici o imputare. Acum o lună, l'am visat pentru prima oară. Se desprindea din ceață și se apropia încet de mine. Și cuvintele lui parcă le mai aud și acum:

— „Vino la gară, mâine seară. Mă întorc cu acceleratul de Constanța. Am ajuns un negustor bogat și cunoscut de toate porturile din Orient. Îți voiu înapoia însutit banii furați la începutul drumului meu. Așteaptă-mă!..." Și s'a șters din nou în

www.digibuc.ro

ceaţă. A doua zi n'am mai fost pe la percepţie. M'am dus la gară, dela trei după-masă, aşteptând cu înfrigurare. Acceleratul de Constanţa a venit, însă fără băiatul meu. De atunci, îl aştept în fiecare zi. Cei dela percepţie m'au dat afară, sub pretextul că nu mai pot duce socotelile la bun sfârşit. Nevastă-mea mă crede nebun şi mă înjură toată ziua. A chemat şi un doctor, care vrea să mă interneze. Insă nu sunt nebun. Nu aşa că nu sunt nebun?

— Nu! Sigur că nu! am răspuns foarte impresionat.

— Nu ştiu ce se va întâmpla cu mine. Deaceea — văzând că tot vii la gară în fiecare zi — m'am gândit să primeşti băiatul în locul meu. Uite o fotografie, făcută chiar în anul plecării sale. Cu ajutorul acestei fotografii, îl vei putea identifica fără nici o greutate.

Domnul achită consumaţia, îmi strânse mâna cu recunoştinţă şi se pierdu în furnicarul călătorilor din gară.

*
* *

www.digibuc.ro

Adrian era obosit, ca după un mare efort. Și tic-tacul ceasornicului său — care se auzea parcă mai desluşit în liniştea salonului — îl enerva deodată ca bâzâitul unei muşte.

Sergiu începu să povestească, fără să se mai lase rugat.

*
* *

Mă întorceam dela înmormântarea bunicului meu, în toamna trecută.

Aveam faţa palidă şi trasă. Ochii înroşiţi de plâns. Eram îmbrăcat în negru, dela cravată până la mânuşi şi pantofi. Într'un cuvânt, arătam macabru.

Pe când treceam prin faţa unei case boiereşti, mi-a venit deodată o idee.

M'am îndreptat spre uşă şi am sunat prelung.

A deschis o servitoare bătrână.

— Sunt trimis din partea unui birou de pompe funebre. Nu este nimeni acasă?

— Este numai coniţa mare şi fetiţa.

— Bun. Condu-mă !

Servitoarea m'a dus printr'un şir de încăperi cu mobilier masiv. Am ajuns în-

www.digibuc.ro

tr'un salon, cu aceiaşi înfăţişare. Intr'un fotel,stătea o doamnă foarte în vârstă. Avea părul alb, stins. Faţa numai creţuri. Ochii priveau în gol. Pe covor, o fetiţă se juca cu păpuşa.

După depărtarea servitoarei, m'am aplecat spre urechea bătrânei:

— Stimată doamnă, vin din partea unui birou de pompe funebre. Aş vrea să ştiu ce dimensiuni trebue să aibă sicriul dumneavoastră. Deasemenea, dacă doriţi să fiţi transportată până la cimitir cu un dric automobil sau cu un dric obişnuit — tras de şase cai — aşa cum se cuvine pentru o înmormântare de clasa întâia. In ceeace mă priveşte, v'aş recomanda mai degrabă dricul automobil. Este mai modern.

Bătrâna m'a privit încremenită, isbutind să articuleze în cele din urmă:

— Bine domnule, cum îndrăzneşti ? Nu vezi că nici n'am murit ?

Am zâmbit sarcastic:

— Stimată doamnă, ştiu bine că nu aţi murit. Odată însă veţi muri fără nici o îndoială. Aşa este jocul. In consecinţă, nu înţeleg dece nu v'aţi îngriji — din vreme — de aceste formalităţi.

www.digibuc.ro

Bătrâna începu să tremure, cuprinsă parcă de un acces de friguri.

Am urmat:

— Poate că ar fi înțelept să comandați un sicriu și pentru nepoțica dumneavoastră. Este încă un copil. Nu se știe însă când vine moartea. Nu bate la ușă. Intră brusc și nepoliticos.

Fetița — care tăcuse până atunci — interveni nerăbdătoare:

— Cine ești dumneata?

— Moartea, am răspuns la întâmplare.

— Nu cred. Moartea umblă deobiceiu cu cap de mort și cu coasa în mână, pe când dumneata umbli ca toți domnii.

Am zâmbit încurcat:

— Bine dar moartea se plictisește să fie totdeauna așa cum o cunoaște toată lumea. Și atunci ia altă înfățișare, de pildă aceea, pe care o am acum.

Fetița se încruntă, neînțelegând prea bine. Și brusc:

— Insfârșit, dacă spui dumneata! Și ce faci toată ziua, domnule Moartea?

— Mă duc pe la oameni acasă. Ii iau cu mine și îi culc apoi pe fiecare într'o cutie.

www.digibuc.ro

Aşa cum îţi culci păpuşa, când vine noaptea.

— Dece ?

— Aşa. Mă joc şi eu.

— Şi ce se întâmplă cu oamenii închişi în cutiile dumitale?

— Nu ştiu nici eu. Poate se destramă ca o ceaţă.

Fetiţa se încruntă din nou. Deastădată chiar nu înţelesese nimic.

Isbucni deodată soneria dela scară. Venea desigur cineva. Trebuea să mă grăbesc, înainte de a fi dat afară.

Bătrâna privea fix, fără să scoată nici un cuvânt, cuprinsă parcă de o paralizie generală.

Fetiţa m'a întovărăşit până la uşa salonului, spunându-mi la plecare :

— Nu mă iei şi pe mine, domnule Moartea? Aş vrea să stau puţin într'una din cutiile dumitale.

— Lasă, altădată...

*
* *

Sergiu tăcu. Nu putea să observe însă

www.digibuc.ro

reacțiunile depe fețele ascultătorilor. Umbrele cuprinseseră salonul, încețoșând privirea.

Păcat. Poate ar fi fost interesant.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Manina se opri în faţa ferestrei, uitându-se la ploaia de afară.

O ploaie deasă şi măruntă, care împăienjenea lumina zilei, dându-i coloratura cenuşie a înserării.

Acoperişurile caselor şi trotuarele străzii sticleau lucios.

Câteodată, un trecător cu umbrela în mână se oglindea pentru o clipă în băltoacele, care se formaseră în adânciturile asfaltului.

Timp ideal pentru somn sau pentru a citi romane.

www.digibuc.ro

Manina întoarse spatele ferestrei, îndreptându-şi privirea spre rafturile bibliotecii, unde volumele stăteau frumos aliniate ca un şir de soldaţi la o trecere în revistă.

Wilde, Morgan ,Huxley, Cronin, Proust, Montherlant...

Erau acolo cu toţii, fiecare cu lumea pe care o aducea.

Manina îi citise cu pasiune, în ultimii ani ai liceului. Ii citise noaptea — la lumina unei lămpi de buzunar — fără ştirea mamei sale, care nu îngăduia frustarea somnului sub nici un motiv. Ii citise sub bancă, în orele monotone de curs.

Dela un timp însă, Manina pierduse voluptatea cititului. Incepuse să trăiască viaţa prea direct şi intens, pentru a mai avea răbdarea să asiste pasivă la desfăşurarea unei povestiri pe câteva sute de pagini.

Deaceea, nici în dupămasa acelei zile ploioase de început de toamnă, nu putu să întindă mâna spre nici una dintre cărţile, care aşteptau zadarnic în rafturile bibliotecii.

Privirea Maninei alunecă spre calen-

www.digibuc.ro

darul din perete, căruia nu îi mai rupsese filele de o săptămână.

O zi: o filă de calendar — una între atâtea altele — pe care o arunci seara în coşul de hârtii.

Gândurile Maninei se mărginiră la această impresie, fără să o adâncească mai departe. Exista dealminteri o mobilitate în gândurile ei, care îi atrăsese totdeauna învinuirea de a fi prea superficială.

Se apropie de etajera scrinului şi începu să frământe scoicile adunate într'un vas. Scoicile mici şi ovale — de culoare trandafirie a apusurilor înceţoşate — care aduceau cu ele amintirile tuturor vacanţelor petrecute la Carmen-Sylva.

Manina se văzu înotând din nou, cu mişcări încete şi prelungi, în apa mării translucide, pe fundul căreia umbra ei trecea ca aceea a unui nor. Nimic în faţă decât marea, linie albastră la orizont. Plaja galbenă — populată cu umbrele şi corturi multicolore — rămânea tot mai departe în urmă. Gustul apei era sărat. Ochii începeau să o usture, când privea prin transparenţele lichide. Câte un crab înainta greoi pe fundurile de ni-

www.digibuc.ro

sip. Câte o moluscă. Câte un vârtej de peștișori. Totul văzut tremurat, cu conture nesigure. Capetele prietenilor care o urmau în drumul spre larg — plutind ca niște baloane pe suprafața apei — sfârșeau prin a se întoarce unul câte unul. Numai ea înota mai departe, simțind o ciudată senzație de descătușare, pe care ar fi dorit să o prelungească la infinit. Câteodată, deslușea în depărtare saltul arcuit al delfinilor, care sugera o cadență molcomă și odihnitoare gândurilor din acele clipe.

Degetele frământau mai departe scoicile sidefii, trezind un foșnet uscat în liniștea odăii.

Cu discontinuitatea lor caracteristică, gândurile Manineĭ se schimbară pe neașteptate. Dece? Fiindcă privirea Maninei întâlnise întâmplător, printre revistele depe scrin, o fotografie uitată de mult. O fotografie colectivă, cu colegele ei din ultimul an al liceului.

Rozemberg Rașela — fata cu părul roșu și obrajii lăptoși — care visa să ajungă odată vedetă de cinematograf în America. Enăceanu Minodora — fata cu cozi grele și ochi verzi de pisică — care era

www.digibuc.ro

îndrăgostită de romanele lui Ionel Teodoreanu. Alexandrescu Aurora — fata cu obrajii ciupiţi de vărsat — care vorbea totdeauna despre băieţii îndrăgostiţi de ea, pentru a da colegelor iluzia că are succes. Vasilescu Olimpia — fata cu înfăţişare de girafă — care pretindea că ştie toate tainele sexualităţii...

Căpătau deodată viaţă, una câte una, figurile încremenite stângaci în faţa obiectivului.

Deasupra fotografiei erau imprimate cuvintele: „La revedere, peste douăzeci de ani!".

Ce idee absurdă să se adune toate, din nou, peste douăzeci de ani! Să vadă cum viaţa îşi va fi bătut joc de fiecare din ele, caricaturizându-le fizicul şi sufletul! Să asiste la parastasul întârziat al tinereţii lor! Laurenţiu avusese dreptate, spunându-i cândva că oamenii mor treptat în ei înşişi. Moarte mai deprimantă decât aceea, care se anunţă cu doliu la poarta casei.

Cum va arăta ea, peste douăzeci de ani?

Necăsătorită, nu se vedea decât sub forma unei ziariste, pe bordul unui trans-

www.digibuc.ro

atlantic, trimițând reportagii de pe toate întinderile globului.

Dar căsătorită?

Gândurile se destrămau în ceață, incapabile să întrevadă o Manină cu soț și copii.

Ciudat, până acum, Manina nu cunoscuse iubirea decât din romanele citite și din confidențele prietenilor. Realitatea sentimentului nu o trăise încă. Ajunsese în cele din urmă la concluzia că este rece, insensibilă, poate chiar inaptă pentru a iubi.

Și totuși, există uneori în ea o stare de așteptare vagă și nelămurită, care cerea parcă o împlinire.

Ce aștepta? Pe cine aștepta?

Manina își trecu mâna peste frunte.

Semnele de întrebare isbucneau în ea, unul după altul, ca niște reclame luminoase în noapte.

www.digibuc.ro

PARTEA DOUA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Zilele treceau foarte încet. Ploaia monotonă de Noemvrie le dădea un accent şi mai trist.

Luni, Marţi, Miercuri, Joi, Vineri, Sâmbătă: şcoală şi iar şcoală.

Adrian stătea în ultima bancă, privind afară.

Profesorul de Franceză — poreclit „Somnalin" de elevii clasei a opta — a vorbit despre poezia lui Baudelaire, fără să fie ascultat însă de nimeni. S'a oprit pentru câteva clipe, cu ochii la ploaia de

www.digibuc.ro

afară. A căscat şi a început să citească din „Les fleurs du mal".

Adrian era absent de cele ce se petreceau în clasă.

La un moment dat, tresări însă. Işi luă privirea dela fereastră, începând să asculte.

„Mais les vrais voyageurs sont ceux-là seuls qui partent
„Pour partir; coeurs légers, semblables aux ballons,
„De leur fatalité jamais ils ne s'écartent,
„Et sans savoir pourquoi, disent toujours : Allons !

„Ceux-là dont les désirs ont la forme des nues,
„Et qui rêvent, ainsi qu'un conscrit le canon,
„De vastes voluptés, changeantes, inconnues,
„Et dont l'esprit humain n'a jamais su le nom".

Adrian se uită emoţionat în jur.

Nu înţelesese nimeni semnificaţia tulburătoare a versurilor?

www.digibuc.ro

Nu. Toți rămaseseră indiferenți și plictisiți ca înainte. Chiar „Somnalin" nu își putuse opri un căscat, trecându-și mâna peste fața obosită.

Pentru Adrian, versurile lui Baudelaire erau însă o adevărată revelație.

Dela Phileas Fogg — călătorul excentric a lui Jules Verne care pornise să facă ocolul pământului în optzeci de zile — până la vagabonzii lui Gorki și Istrati, toți acei eroi cuprinși de nostalgia perpetuă a plecărilor se treziseră deodată în sufletul lui Adrian.

— Stratulat, analizează poezia.

Adrian șovăi.

Cine altul ar fi putut înțelege mai bine o astfel de poezie ?

Și totuși, înainte de a răspunde, Adrian mai aruncă o privire întrebătoare în jurul lui.

Văzu obrazul îmbătrânit al profesorului, neras de câteva zile; văzu ceafa colegului din față, cu un coș enorm, gata să spargă; văzu spinările încovoiate ale tuturor elevilor; văzu pereții apăsători; văzu ferestrele zăbrelite de ploaie.

Și răspunse apoi ca deobiceiu :

www.digibuc.ro

— Nu ştiu.

— Incearcă puţin. Nu este aşa de greu. Scoate în relief sentimentul, sugestivitatea imaginilor, armonia versificaţiei...

— Nu ştiu. Este zadarnic.

Adrian se aşează. Gândul i se împletici din nou, în ploaia dela ferestre.

Soneria recreaţiilor isbucni prelung, vestind sfârşitul orelor de curs.

„Somnalin" mai acoperi un căscat în timpul rugăciunii şi ieşi însfârşit din clasă. Băieţii se îmbulziră după el, cu şăpcile pe ceafă şi mantalele în vânt.

Adrian îşi adânci mâinile în buzunar, cuprins de umezeala rece a atmosferei de afară.

Porni încet, cu fruntea şi spinarea plecată, apucând drumul pe care îl cunoştea pe din afară de opt ani de zile. Drumul pe care l'ar fi putut face şi cu ochii închişi.

Ii veni în minte o scenă, la care nu se mai gândise de mult.

Cu ani în urmă — Adrian era pe atunci în clasa doua sau a treia de liceu — profesorul de Ştiinţe Naturale îi dusese, într'o dimineaţă tot atât de ploioasă, la menajeria unui circ dela marginea oraşului.

www.digibuc.ro

Niciodată Adrian nu simțise o tristețe mai sfâșietoare decât atunci. Dece? Fiindcă numai el înțelesese privirea desnădăjduită a maimuțelor, care se ghemuiseră una într'alta — într'un colț al cuștei — răsbite de umezeală și de frig. Fiindcă numai el înțelesese răcnetele leilor prizonieri, care se frământau neliniștiți pe un spațiu de câțiva metri. Fiindcă numai el înțelesese tragedia ursului, care rodea zadarnic una dintre gratiile cuștei, în care nici nu avea loc să se învârtească.

Adrian întrevăzuse atunci mai bine decât oricând ce însemnează să fii captiv, închis într'un spațiu strâmt și înăbușitor, cu orizonturile zăbrelite. Și el se simțea dela un timp ca animalele menajeriei văzute în copilărie, cu dorințele de plecare constrânse de gratiile casei părintești, de gratiile liceului, de gratiile întregului oraș.

Adrian umbla mereu, cu ochii în pământ, atent parcă numai la ocolirea băltoacelor de apă.

O singură dată, privirea îndrăsnise să se ridice. O privire desnădăjduită, ca aceea a maimuțelor răsbite de umezeală și de frig

www.digibuc.ro

care purtau în ele nostalgia libertății depe copacii meleagurilor toride.

Privirea întâlnise însă un cer cenușiu, jos, apăsător ca un capac. Și se plecase din nou spre băltoacele asfaltului.

www.digibuc.ro

CAP. II.

Dimineaţa era de scrum.

Trecătorii — cu mantale impermeabile sau cu umbrele — se mirau de întârzierea neaşteptată a ploii.

Casele păreau parcă mai întunecate şi mahmure. Vitrinele magazinelor şterse şi incolore. Bărbaţii nerași. Femeile lipsite de prospeţime, cu o ofilire tomnatică în ele.

Chiar sgomotele străzii căpătaseră deodată alte sonorităţi, enervând şi crispând sensibilitatea.

Laurenţiu se întorcea dela facultate,

www.digibuc.ro

unde asistase la un curs de Drept Roman. Ascultase neatent, căscând din când în când de plictiseală. La un moment dat, scosese din buzunar fotografia Maninei, pe care o primise în ajun.

Manina lângă catargul unei bărci cu pânze — aşa cum şi-o închipuise Laurenţiu, în trenul întoarcerii din vacanţă — privea în larg, urmărind parcă depărtarea cine ştie căror corăbii argonaute. Părul îi fălfăia în bătaia vântului. Fruntea arcuită cu mândrie, nasul drept, buzele uşor întredeschise, linia bărbiei şi a gâtului într'o înălţare încordată. Şi profilul sculptural al trupului de fată — în costum de bae — avea un elan, care amintea pornirea înaripată a Victoriei din Samotrace.

Dispăruseră deodată zidurile amfiteatrului, catedra cu profesorul şi cuvintele lui, studenţii din jur.

Laurenţiu nu mai avea în faţă decât tinereţea Maninei, soră geamănă cu pânza umflată de vântul Mării Negre.

— E bine dama ! exclamase pe neaşteptate colegul de alături.

Laurenţiu se desmeticise, revenind brusc la realitate. Vârâse repede fotografia

www.digibuc.ro

în buzunar, fără să mai răspundă colegului indiscret. Ascultase în urmă explicațiile profesorului, concentrându-și toată atenția. Ieșise dela curs cu un început de migrenă, care îi cuprinsese tâmplele treptat.

*

* *

Laurențiu se gândea la Manina de dimineața până seara, încercând să și-o definească. Zadarnic. Era în fata aceasta o doză de neprevăzut, care îl dezorienta necontenit.

Manina îl luase în seamă numai în primele săptămâni, până când ajunsese să îl cunoască pe de rost, purtându-se în urmă cu el ca și cu oricare alt prieten.

Laurențiu crezuse la început, că Manina îi împărtășea iubirea. Dece nu ? Ii stârnise doar un interes vizibil, în trenul întoarcerii din vacanță. Incetul cu încetul, înțelesese însă efemeritatea iluziilor sale.

Fusese atunci gelos pe Adrian și pe Sergiu, închipuindu-și că Manina ține la unul dintre ei. Spionase purtarea Maninei, cu optica îndrăgostitului care dă o amploare subiectivă celor mai neînsemnate priviri, gesturi sau cuvinte. Se convinsese însă

www.digibuc.ro

până la sfârşit, că era prietenă cu Adrian şi cu Sergiu, în aceiaşi măsură în care era şi cu el însuşi. Nici o simpatie în plus faţă de unul sau altul.

Laurenţiu venea la Manina în fiecare după masă, sosind totdeauna cu un buchet de flori. Ii cumpăra deasemenea: cărţi, bibelouri, cutii cu bomboane. O invita la teatru şi la cinematograf. Ii dădea câte un telefon în fiecare seară, urându-i „noapte bună". In fiecare dimineaţă, urându-i „bună dimineaţa".

Privirea lui Laurenţiu căpătase expresia dulceagă şi înduioşătoare a clasicilor îndrăgostiţi. Tăcerile lui deveniseră semnificative. Gesturile lui în preajma Maninei aveau totdeauna o tendinţă de ocrotire şi alintare totodată.

De când era îndrăgostit, Laurenţiu fugea de orice petreceri în tovărăşia colegilor. La cursuri nu se mai ducea decât în silă, mai mult pentru a ucide timpul până în clipa revederii Maninei. Se înstrăinase şi de părinţii lui, ocolindu-le parcă vorba şi privirea.

*
* *

www.digibuc.ro

Laurenţiu deschise uşa apartamentului şi porni spre odaia din fund. Vocea tatălui său îl opri însă din drum, întorcându-i paşii spre birou.

Avocatul Alexandru Ioanid era ediţia mai vârstnică a lui Laurenţiu. Acelaşi păr, albit însă la tâmple. Aceiaşi frunte dreaptă, brăzdată însă de cute. Aceiaşi ochi negri, care priveau însă prin ochelari. Aceleaşi trăsături regulate, accentuate însă de numărul anilor.

Avocatul Ioanid văzuse totdeauna în fiul lui un camarad, alături de care îşi retrăise succesiv copilăria şi adolescenţa.

Când Laurenţiu avusese breton şi pantaloni scurţi, se jucaseră împreună ca doi copii de aceiaşi vârstă. Când Laurenţiu urmase liceul, tatăl lui îi făcuse problemele dela Matematică şi traducerile dela Latină. Tot el îi sugerase şi procedeele de a copia la teze.

Mai târziu, tot el îi dăduse bani pe sub mână — fără ştirea soţiei sale — pentru ca Laurenţiu să poată juca barbut, pentru ca să poată cumpăra ţigări, pentru ca să poată invita vreo fată la cinematograf.

In ultimul timp, avocatul Ioanid obser-

www.digibuc.ro

vase însă o schimbare neașteptată în firea lui Laurențiu. Nu mai venea la el ca deobiceiu, destăinuindu-i-se cu sinceritatea camaraderească de odinioară. Tăcea mereu, fără să răspundă la tentativele lui de apropiere.

Laurențiu se așeză în fotelul din colțul biroului, cu un aer stingherit și plictisit.

Avocatul Ioanid începu familiar :

— Măi băiatule, ce se întâmplă cu tine? Mi se pare că ești îndrăgostit, fiindcă prezinți simptomele clasice ale boalei. Și faci pe misteriosul tocmai cu vechiul tău prieten ? Ai pierdut oare toată încrederea în el ? Nu uita că și în mine mai există — fantomatic — adolescentul, care a iubit odată ca și tine. Îl regăsesc parcă în oglindă, privindu-te acum.

Laurențiu roșii, cu ochii plecați. Tăcu însă mai departe. O tăcere aproape ostentativă.

Avocatul Ioanid urmă :

— Aș vrea să o văd și eu. N'ai cumva o fotografie ?

Era o complicitate copilărească în tonul întrebării.

www.digibuc.ro

Laurenţiu întinse fotografia Maninei, cu un gest de somnanbul.

Avocatul Ioanid o privi un timp, zâmbind nostalgic.

Zâmbetul se îndrepta spre fata de lângă catargul bărcii cu pânze sau spre fetele iubite în tinereţe, pe care amintirea le învia deodată din păienjenişuri ceţoase?

Cercetă apoi colţurile şi spatele fotografiei, întrebând mirat:

— Fără autograf?

Laurenţiu nu îi răspunse. Il găsea deodată indiscret şi lipsit de tact. In definitiv, de ce arătase fotografia Maninei tocmai tatălui său?

Avocatul Ioanid începu să povestească, cu privirea îndreptată spre fereastră:

— Eram în clasa cincea de liceu. Cunoscusem la patinaj o fată mai mare decât mine, de care mă îndrăgostisem ca un nebun. Bineînţeles, fata nici nu mă lua în seamă, tolerându-mă totuşi în preajmă ca un paj bun pentru îndeplinirea comisioanelor ei. Toată clasa îşi bătea joc de mine. Intr'o zi — hotărât să demonstrez colegilor, că nu eram un puşti fără succes — am venit cu o fotografie de-a fetei, pe

www.digibuc.ro

spatele căreia îmi caligrafiasem autograful următor : „Scumpului meu Săndel, cu cele mai calde sentimente de iubire". Urmau câteva puncte de suspensie, cu o semnificaţie simbolică. Apoi, iscălitura înflorită a subsemnatei. Băieţii au rămas cu ochii holbaţi de mirare. Parcă mai aud şi acum vocea de bas a lui Serafim — decanul repetenţilor din clasă — exclamând admirativ : „— Uite de unde sare iepurele ! Mic şi-al dracului ! O să dai gata şi pe Casanova, dacă ai început cu damele dela cincisprezece ani..."

Avocatul Ioanid tăcu, aprinzându-şi o ţigare.

Laurenţiu reluă fotografia Maninei şi ieşi din birou, fără să scoată nici un cuvânt.

Tatăl lui fuma mai departe. Uitase deodată procesul dosarului din faţă, care îi dăduse insomnii o noapte întreagă. Se gândea numai că Laurenţiu iubeşte. Şi prin fiul lui iubea parcă din nou şi adolescentul, care murise în el, cu ani şi ani în urmă.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Sergiu căscă din adâncuri, întorcându-şi privirea spre ceasul depe peretele amfiteatrului.

Aşa dar studenta dela catedră — un fel de Barbara Ulrich — citea mai bine de două ceasuri lucrarea ei despre „Valoarea estetică a poeziilor lui Vasile Alecsandri". Şi nici gând încă de sfârşit.

Studenţii din seminar — puţini la număr — răsfoiau ziare sau mâncau seminţe pe furiş. Studentele tricotau pe sub bancă, scăpând din când în când câte un ac care cădea pe jos cu un zăngănit metalic.

www.digibuc.ro

Profesorul dădea mereu din cap, într'un fel de tact de muzică, mulţumit parcă de fiecare frază a lucrării. Când referenta ajungea la un citat din studiile lui critice, faţa profesorului părea gâdilită deodată de o rază de soare. Se pleca puţin într'o parte, se înroşea până la rădăcina frunţii şi se încreţea într'un zâmbet strâmb de modestie.

Sergiu isbucni pe neaşteptate, fără să mai aştepte sfârşitul lucrării :

— Domnule profesor...

Toate capetele se întoarseră, trezite din toropeala lor de până atunci.

— Nu mă ridic împotriva lucrării domnişoarei referente, fiindcă lipsa ei de discernământ critic a fost observat dela început de toată lumea. Mă ridic însă împotriva lui Alecsandri, fosila manualelor noastre de literatură. Alecsandri nu este un mare poet. Asemenea titlu se cuvine unui Rimbaud sau unui Whitman. Alecsandri rămâne un versificator pueril. Atât şi nimic mai mult. Dacă cineva ar mai scrie astăzi idila „Rodica" — reprodusă de toate antologiile noastre — i s'ar nega pur şi simplu oricare urmă de talent. Dacă ci-

www.digibuc.ro

neva ar mai scrie astăzi poezia „Peneș Curcanul" — recitată la toate festivalurile patriotice — i s'ar îngădui, în cel mai fericit caz, o colaborare la o rubrică de cronici rimate dintr'un ziar de provincie. Dacă cineva ar mai scrie astăzi „Pastelurile" — lăudate de unanimitatea criticei literare — i s'ar spune că oricare adolescent, care a petrecut câteva zile la țară, ar putea descrie natura cu mai multă imaginație și culoare. In concluzie, este dureros să se mai confunde versificația cu poezia, tocmai într'un amfiteatru al facultății de Litere...

Profesorul ascultase cu ochii bulbucați de surprindere. Articulase la urmă, cu vocea sugrumată :

— Ce obrăsnicie nemaiauzită! Ieși afară! Mă lipsesc de părerile unui nihilist! Tineretul de astăzi...

Sergiu ieși din sală, mulțumit de efectul produs.

Porni încet pe bulevard, zâmbind încă cu gândul la ședința de seminar dela facultate. In dreptul stației de tramvai, recunoscu deodată pe Alexe Trofim, unul din foștii lui colegi de clasă.

www.digibuc.ro

Alexe era un băiat înalt şi slab, care se ţinea totdeauna puţin încovoiat. Avea faţa scobită, palidă şi nerasă. Buzele — pe care şi le muşca necontenit — desvăluiau un şir de dinţi neregulaţi şi îngălbeniţi de tutun. Işi ţinea deobiceiu mâna stângă în buzunar, parcă ar fi fost de lemn.

Sergiu îl bătu pe umăr :

— Noroc Alexe ! De ce mă ocoleşti cu privirea ?

— Fiindcă nimic nu este mai plictisitor decât o întâlnire cu cineva cunoscut.

Sergiu rămase o clipă încurcat, constatând apoi la întâmplare :

— Ai slăbit mult.

— Cred şi eu. Ai mai văzut tuberculoşi cu forme pline ?

— Dece nu te îngrijeşti ?

— Aşa.

— Şi nu te temi de moarte ?

Alexe îl privi cu dispreţ :

— Formulezi întrebări ridicole. Sigur că nu mă tem de moarte. Şi nu fiindcă îmi închipui o viaţă viitoare, compartimentată în rai şi iad. Acestea sunt glume răsuflate astăzi şi pentru copii dela grădiniţă. Nu mă tem de moarte, fiindcă este singura

www.digibuc.ro

realitate în care mai cred. Şi nu voiu aştepta să mor istovit de tuberculoză, ca oricare alt bolnav. Nu. Mă voiu sinucide înainte, păstrându-mi astfel până la urmă iniţiativa personală. Sinuciderea este dealtminteri actul cel mai lucid şi inteligent, din câte poate face un om.

Alexe tăcu.

Sergiu îl urmărise cu o curiozitate deosebită. I se părea într'adevăr un personagiu demn de romanul lui.

Ii veni o idee:

— Aş vrea să te cunoască o prietenă a mea. O fată care se deosebeşte de toate celelalte: nu este nici gâscă şi nici pisică. Vei avea o surpriză, făcându-i cunoştinţa.

— Dacă mi-ai fi propus acum câteva luni, poate că aş fi refuzat din mizantropie. Acum am ajuns însă atât de saturat de silă şi lehamite, încât sunt gata de orice. Dacă ai vrea de pildă să jefuim o familie burgheză, să profanăm o biserică sau să circulăm în pielea goală — te-aş urma cu aceiaşi pasivitate.

— Bravo! Atunci ne întâlnim după masă, la cinci jumătate, în piaţa Victoriei.

www.digibuc.ro

Manina stă în apropiere, în parcul Bonaparte. La revedere!

Sergiu se întoarse acasă, telefonând numaidecât Maninei:

— Allo! Ştiu că eşti amatoare de curiozităţi. Iţi aduc după masă un exemplar demn de cercetare. In liceu, scotea din minţi pe toţi profesorii de Religie, fiind un ateu înverşunat.

— Splendid! Vă aştept. Am spus totdeauna că ai stofă de regisor. La revedere!

Sergiu trăia într'adevăr ca un regisor. Monta împrejurile vieţii, încrucişa anumiţi oameni, pentru a surprinde efectul scenic al reacţiunilor lor.

Sergiu se întreba acum, dacă scena de după masă va fi demnă de pelicula unui film sau de pagina unui roman.

Cu Alexe nu ştiai niciodată la ce să te aştepţi. Deaceea, pentru odată, Sergiu avea trac.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Când Alexe intră în salon, Manina îl întâmpină cu cuvintele:

— Bună ziua. Imi pare bine că îți fac cunoștința.

— Dece? întrebă Alexe, rânjind ironic.

— Fiindcă clipa, în care faci cunoștința cuiva — a oricui — este totdeauna interesantă. Despachetezi parcă o jucărie nouă. Numai cu timpul, când ajungi să îi știi toate resorturile, cunoștința respectivă nu mai prezintă nici un haz. Jucărie uzată, bună să ia calea podului.

Yolanda tricota, într'un fotel de lângă

www.digibuc.ro

pian. Sergiu simţea emoţiile regisorului, care asistă la premiera spectacolului său.

Manina se uita la Alexe cu ochii micşoraţi într'un chip imperceptibil, având expresia unui medic care ar descifra clişeul unei radiografii:

— Am auzit că eşti un ateu fioros, care a tulburat cândva liniştea evanghelică a profesorilor de Religie. Ai rămas tot „oaia cea pierdută" de atunci?

— Bineînţeles. Negarea existenţei lui Dumnezeu a ajuns dealminteri un loc comun pentru judecata oricărui intelectual de astăzi. La fel, de pildă, ca şi certitudinea că pământul este rotund.

Urmă o clipă de tăcere, după care Manina întrebă pe neaşteptate.

— Ce părere ai despre iubire?

— Despre care iubire? Despre iubirea aproapelui? Nu admit utopii, care sunt şi absurde pe deasupra. Dacă Isus ar fi spus: — „Urăşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi!" — ar fi fost mai nimerit. Nu a spus însă astfel, fiindcă nu sună destul de frumos. In ceeace priveşte iubirea dintre bărbat şi femee — dacă întrebarea s'a referit la aceasta — toată lume ştie că se reduce

www.digibuc.ro

pur și simplu la instinctul sexual. Ar fi ridicol ca cineva să mai creadă, de pildă, că un animal în călduri este îndrăgostit.

După o nouă clipă de tăcere, în timpul căreia Alexe își aprinse o țigare, Manina reluă șirul întrebărilor:

— Îți place literatura?

— Nu. O disprețuesc ca pe oricare altă modalitate de a ucide timpul. Pentru mine, literatura este tot atât de futilă ca un spectacol de cinematograf sau ca o partidă de biliard.

— Mă așteptam.

— In definitiv ,dece îmi iei tot acest interogatoriu, menit parcă să complecteze un carnet de identitate?

— Fiindcă Dumnezeu, iubirea și literatura sunt în orice caz subiecte mai interesante de discutat decât vremea de afară. Nu găsești?

Alexe dădu din umeri, fără să răspundă.

Dece nu își arăta disprețul printr'o reacțiune violentă, punând odată la punct această fată care căuta zadarnic să pară inteligentă cu întrebările ei fără rost, ticluite desigur încă înainte de sosirea lui?

www.digibuc.ro

Alexe se plimba cu paşi rari, din ce în ce mai nemulţumit de sine însuşi.

— Trebue să plec.

— Nu se poate. Abea ai venit!

— Trebue totuşi. Un unchi al meu a fost operat zilele trecute de un cancer la stomac. Operaţia a dat greş. Unchiul este acum pe moarte. Şi nu aş vrea să pierd spectacolul agoniei lui. Să nu credeţi cumva că din cauza unor sentimente de afecţiune familiară. Şi nici din cauza unor interese de moştenitor, ca celelalte rude care se ceartă în anticameră asupra averii lui. Vreau să mă duc la el, fiindcă am avut totdeauna strania curiozitate de a urmări reacţiunile muribunzilor. Ultimile schimonoseli ale vieţii, înainte de a lua forma unui obiect decorativ pentru catafalc.

— Şi ai avut până acum prilejul să ajungi la concluzii interesante?

— Nu prea.

— Dece?

— Fiindcă aproape toată lumea moare la fel, cu aceleaşi spaime prosteşti.

— Bine dar cum vrei să moară altfel?

— Cu sentimentul, cu care aştepţi de pildă o orgie neexperimentată.

www.digibuc.ro

Alexe își luă însfârșit rămas bun, făgăduind Maninei să mai treacă pe la ea.

După ce se depărtă, Sergiu exclamă încântat :

— Ei, ce spuneți despre noul membru al menajeriei noastre? Nu sunt demn de o decorație, în urma unei asemenea achiziții?

Mania zâmbi, după pe gânduri:

— Alexe nu poate fi epuizat dintr'o singură convorbire. Nu este deloc un exemplar de serie. Yolanda, tu ce crezi?

Aceasta tăcuse până atunci, preocupată parcă numai de lucrul ei. De fapt însă, urmărise pe Alexe cu o încordare neobișnuită. Yolanda răspunse evaziv, încercând să își ascundă tulburarea:

— Nu știu. Este greu de deslușit gradul de sinceritate, care se află dincolo de cabotinismul cuvintelor. Oamenii nu se pot inventaria cu ușurință.

Sergiu o privea atent. Regisorul din el spunea:

— Yolanda se va îndrăgosti de Alexe. Poate că s'a și îndrăgostit. Pregătește decorul și reflectoarele pentru scena următoare !

www.digibuc.ro

CAP. V.

Alexe părăsi sufrageria, intrând în odaia lui cu un sentiment de uşurare. Orele de masă însemnau pentru el supliciul cotidian, când trebuea să îndure prezenţa părinţilor lui.

Deschise fereastra asupra nopţii ploioase de afară şi aprinse o ţigare.

*
* *

Tatăl lui Alexe era mic, gras, chel, cu buze groase şi resfrânte, cari aminteau doi cârnaţi suprapuşi.

www.digibuc.ro

Maiorul Virgil Trofim era socotit spaima regimentului de jandarmi pedeștri. Zelul lui întrecea pe al tuturor celorlalți ofițeri, adunați laolaltă.

In ceasurile libere — când nu era la regiment — înjura necontenit, juca poker și umbla după femei. Il plăceau mai ales acelea cu sânii opulenți și șoldurile late.

Maiorul Trofim ar fi dorit o servitoare — aleasă după gustul lui — pe care să o ciupească toată ziua. Din păcate însă, ordonanța ținea locul de față în casă.

Alexe ura pe Virgil Trofim. Nu își putea închipui, cum ajunsese să fie fiul lui, carne din carnea lui. Se simțea mai străin de el decât de un indigen din pădurile ecuatoriale. Alexe ajunsese în cele din urmă la concluzia că este bastard, mângâindu-se puțin cu gândul acesta.

Maiorul Trofim nu se înțelegea deloc cu fiul lui.

— Este un aiurit. Il vindecă însă curând serviciul militar! declara deobiceiu soției sale, pocnindu-și degetele.

După ce Alexe sfârșise liceul, tatăl lui hotărîse să îmbrățișeze o carieră cât mai bănoasă.

www.digibuc.ro

— Banul face totul în viaţă! Banul îţi dă posibilitatea să mănânci, să ai orice femeie şi să pierzi la poker fără teamă! scandase cu solemnitate maiorul Trofim.

Alexe fusese silit să aleagă între Medicină şi Politehnică.

Optase pentru Medicină. Minţise acasă, că s'a înscris la facultate. Mai târziu, că dăduse toate examenele anului întâi. Insfârşit, că intrase în anul al doilea.

De fapt însă, Alexe nu făcea nimic. Găsea zadarnic să mai piardă vremea, urmând o facultate. Tot avea să se sinucidă la douăzeci şi unu de ani.

Alexandrina Trofim — mama lui Alexe — era o femee slabă şi uscată, cu un cap de pasăre de pradă.

Se credea inteligentă, fiindcă fusese premiantă în liceu. Se credea cultă, fiindcă urmase un an la Academia comercială. Se credea distinsă, fiindcă părinţii ei avuseseră o avere însemnată.

Alexandrina trăise cu bărbatul ei, încă înainte de căsătorie. Avusese apoi amanţi pe mai toţi sublocotenenţii lui Virgil Trofim, întreţinându-i cu economiile făcute. Işi închipuia astfel că se răzbună asupra

www.digibuc.ro

destinului, care îi sortise un bărbat grosolan și nesimțit.

Alexe o ura cu aceiași intensitate ca și pe Virgil Trofim.

Într'o noapte, visase că intra în dormitorul părinților. Pe masa de noapte, într'un pahar, odihnea dantura tatălui său. Se apropiase încet de pat și strânsese de gât pe Virgil Trofim. Limba acestuia ieșise din gură și îi încolăcise picioarele. Alexe abea isbutise să se descătușeze, pentru a strânge și gâtul mamei sale. Ochii înțepători ai Alexandrinei se desprinseseră din orbite și se rostogoliseră ca niște bile.

Alexe se deșteptase atunci, închipuindu-și că scăpase însfârșit de părinții lui.

*
* *

Umezeala nopții pătrunsese în odaie.

Totuși, Alexe nu închise fereastra. Aprinse o nouă țigară, plimbându-se cu pași mari.

Iubire se numea dorul sfârșietor, care îl cuprinsese ? Iubire se numea roiala neîncetată a gândurilor lui în jurul Maninei,

www.digibuc.ro

asemănătoare cu aceea a fluturilor de noapte fascinaţi de lumina unei lămpi ? Ar fi culmea !

Alexe spusese în dupămasa aceea, că iubirea se reduce la instinctul sexual.

Şi când te gândeşti, că trupul lui nu cunoscuse încă nici o femee ! Timiditate ? Teamă ? Repulsie ? Nici el nu ştia.

La vârsta de paisprezece ani, Alexe fusese onanist. Stătea mereu cu mâna în buzunar, avea cearcăne în jurul ochilor părea obosit şi sleit. Medicul delà liceu se sezisase de aceste simptome, atrăgându-i atenţia asupra urmărilor lor primejdioase. Cu timpul, Alexe renunţase la onanism. Nu din cauza cuvintelor alarmiste ale medicului, ci din cauza plictiselii şi a desgustului de sine.

Alexe se întrebă deodată ce impresie făcuse Maninei.

Desigur aceea a unui degenerat fizic şi moral.

Dar dacă îi solicitase mila ?

Alexe se gândi cu spaimă la posibilitatea unei astfel de reacţiuni. Mila i se părea sentimentul cel mai înjositor, pe care Manina l'ar fi putut avea faţă de el. Şi

www.digibuc.ro

în definitiv, dece i-ar fi fost milă ? Un băiat care avea să se sinucidă la douăzeci și unu de ani — gratuit într'un fel — putea să fie oare demn de milă ? Dimpotrivă !

Alexe umbla prin odaie din ce în ce mai neliniștit. Fuma țigare după țigare, știind cât de rău îi face pentru plămânii roși de tuberculoză.

Afară, melopeea streașinilor se auzea fără încetare.

www.digibuc.ro

PARTEA TREIA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Yolanda se întâlni cu Sergiu în holul facultăţii :

— Vrei să iei notiţe în locul meu, după-masă, la cursul de Istoria artelor ?

Sergiu o privi surprins.

Ştia că Yolanda nu lipsea dela nici un curs, conştinciozitatea ei ajungând proverbială în toată facultatea. Ştia că lua totdeauna notiţe, fără să scape nici un cuvânt din explicaţiile profesorilor. Ştia însfârşit că nu cerea niciodată ajutorul cuiva, fiindcă nimeni dealminteri nu putea să cunoască materia mai bine decât ea.

www.digibuc.ro

Yolanda nu părea bolnavă. Pe de altă parte, nu era hotărîtă nici o reunire la Manina pentru dupămasa aceea.

Atunci dece avea să lipsească dela curs?

Poate se întâlnea cu Alexe, de care era îndrăgostită fără nici o îndoială.

Sergiu zâmbi cu subînţeles, făgăduind că va stenografia explicaţiile profesorului de Istoria artelor.

Yolanda poftise pe Alexe, pentru dupămasa acelei zile.

Nu înţelesese însă, că acesta primise invitaţia numai cu speranţa ascunsă de a întâlni pe Manina.

Dece se îndrăgostise deodată de Alexe, care o înregistra cu aceiaşi lipsă de interes ca toţi ceilalţi băieţi cunoscuţi până atunci? Tocmai de Alexe?

Nici ea nu ştia.

Iubirea Yolandei nu avea premize. Isbucnise parcă la întâmplare, răscolitoare şi imperioasă.

*
* *

Tatăl Yolandei murise în timpul răsbo-

www.digibuc.ro

iului din 1918, în urma unor răni primite la cap.

Mama ei — Emilia Silivestru — era profesoară de Franceză la liceul „Regina Elisabeta".

Yolanda dorise la început să facă Belle-Artele, fiindcă avea un oarecare talent la desen care amintea maniera lui Jiquidi.

Emilia Silvestru se împotrivise însă vehement, susținând că starea ei materială nu îngăduia luxul unei facultăți de agrement artistic.

Yolanda se resemnase atunci să urmeze facultatea de Litere, cu specialitatea principală: Limba și literatura franceză.

Tot era urâtă și lipsită de avere. Tot nu avea să găsească ușor un bărbat, care să o ceară în căsătorie. Așa că perspectiva profesoratului părea singura salutară pentru viitorul ei.

Veniamin — fratele Yolandei — avea numai șaisprezece ani.

Era blond și cu ochii foarte albaștrii. Obrajii — lipsiți de impuritățile obișnuite ale adolescenței: coșii și barbă țepoasă — păstrau încă o prospețime copilărească.

www.digibuc.ro

La vârsta de cinci ani, Veniamin avusese paralizie infantilă.

De atunci, rămăsese cu picioarele înţepenite, circulând numai într'un fotel cu rotile.

Învăţa în particular. La sfârşitul fiecărui an şcolar, Emilia Silivestru îi împingea fotelul până la liceul din apropiere, unde aveau loc examenele.

Veniamin înregistra atunci — cu strângere de inimă — privirea compătimitoare a trecătorilor depe stradă, pe care îi auzea parcă :

— Sărmanul băiat ! Aşa de tânăr şi cu picioarele paralizate pentru toată viaţa ! Groaznic !

Veniamin aştepta cu înfrigurare venirea nopţii, fiindcă numai în timpul somnului nu mai era fiul paralitic al profesoarei Emilia Silivestru, aşezat pentru totdeauna la fereastra unei străzi umile şi depărtate de larma oraşului. Atunci era pasărea cu chip ciudat, care sbura peste peisagii exotice. Atunci era stăpânul mărilor, locuind într'un palat de mărgean. Atunci era vântul, care se juca cu norii, pânzele corăbiilor şi spuma valurilor.

www.digibuc.ro

Atunci era ceața, care cuprindea oamenii, clădirile, copacii, ștergându-i ca o gumă depe hârtia realității. Cine nu era atunci ?

*

* *

In dupămasa aceea, Yolanda se așeză în salon dela ora cinci, simulând citirea unui roman.

Emilia Silivestru plecase la liceu, pentru a lua parte la o conferință a profesoarelor. Se întâmplase un caz grav : o elevă din clasa șaptea fusese surprinsă într'un cinematograf de cartier, îmbrățișându-se cu un domn.

Veniamin stătea lângă fereastră și citea „Evanghelia".

Yolanda îl întrebase de mai multe ori, dacă nu vrea să îi împingă fotelul în altă odaie. Veniamin refuzase însă.

Alexe sosi pe la șase jumătate, constatând cu părere de rău lipsa Maninei. Avu totuși o surpriză : Veniamin.

Alexe îl apostrofă dela început cu cuvintele :

— Cum poți să mai citești „Evanghelia", când Dumnezeul iubirii și al drep-

www.digibuc.ro

tăţii a îngăduit să se paralizeze picioarele unui nevinovat ? Iubirea de oameni — pe care o propovăduește „Evanghelia“ din mâinile tale — nu rămâne decât un moft teoretic, neconfirmat de realitatea vieţii. Suferinţa oricărui nevinovat preţueşte în ochii mei mai mult decât suferinţa Christului de pe cruce ! Pe când suferinţa Christului a avut ca urmare confirmarea titlului oficial de Dumnezeu şi o celebritate universală, suferinţa nevinovatului anonim trece neobservată. Şi când te gândeşti că tocmai suferinţa nevinovatului anonim anulează sacrificiul Christului şi demonstrează inexistenţa lui Dumnezeu...

Veniamin ascultase fără tulburare, răspunzând la sfârşit :

— Nu există oameni nevinovaţi. Toţi suntem păcătoşi într'o măsură mai mare sau mai mică. Chiar noul născut, fiindcă poartă în el virtualitatea păcatelor, pe care le va săvârşi cu siguranţă mai târziu. Numai Isus a fost nevinovat pe acest pământ. Singuratecul şi neînţelesul Isus.

Alexe începuse prin a zâmbi ironic. Se oprise însă numaidecât, impresionat de pătrunderea cu care vorbea Veniamin.

www.digibuc.ro

Yolanda interveni :

— Zadarnic mai discutați. Polemica dintre atei și credincioși rămâne deschisă până în vecii vecilor. Numai prin moarte vom putea căpăta revelația adevărului suprem. Să vorbim așa dar mai bine despre altceva.

Alexe fumă un timp, privind în gol. Întrebă apoi încet pe Veniamin :

— Dece nu te sinucizi ?

— Fiindcă îmi place viața.

— Cum poți să o cunoști, dintr'un fotel de paralitic ?

— Prin vitraliul literaturii.

— Ai fost îndrăgostit ?

— Da. De Olguța, eroina din „La Medeleni". Nu voiu uita niciodată avântul și neastâmpărul tinereții ei. Umanitatea gravă, pe care o capătă prin perspectiva iubirii lui Vania.

Alexe și Veniamin stătură de vorbă până seara târziu.

Yolanda ascultă pasivă, stăpânindu-se să nu plângă de ciudă și părere de rău.

La plecare, Alexe făgădui lui Veniamin să vină în fiecare zi.

www.digibuc.ro

CAP. II.

Veniamin privea pe fereastra salonului. Strada era modestă şi liniştită, amintind atmosfera oraşelor de provincie. Casele vecine aveau înfăţişarea unor funcţionari ieşiţi la pensie, cu ceva burghez şi resemnat în construcţia lor anodină.

Ochii lui Veniamin nu întâlniseră pe trotuarele străzii nici un copil, care să joace şotron. Nici o pereche de îndrăgostiţi, care să se plimbe la ceasurile înserării. Nici o fată — în rochie de mireasă — care să plece odată spre biserică şi viaţă. Şi nici popasul vreunui dric, pornind

www.digibuc.ro

cu o moarte nouă spre cimitirul celor care au fost odată.

Așa că Veniamin — condamnat de destinul lui de infirm să rămână toată ziua la o fereastră — era spectatorul unei scene goale, pe care nu se întâmpla niciodată nimic.

Și totuși, privirea lui Veniamin nu oglindea nici revoltă și nici desnădejde.

Uneori închidea ochii, cuprins de o oboseală ușoară, deși nu făcea nici un efort. Și târziu îi deschidea din nou asupra priveliștii obișnuite din cadrul ferestrei.

Simțise odată — absurd — dorința unui câine în preajma singurătății sale, pe care să îl poată mângâia cu mâna goală și inutilă.

Lângă fotelul de paralitic era așezată o masă, cu cărțile preferate: „Evanghelia", „Idiotul", „Cartea dela San-Michele" și „Povestiri despre bunul Dumnezeu". Veniamin le recitea necontenit, descoperindu-le de fiecare dată înțelesuri noi.

Cunoașterea lui Alexe constituise evenimentul cel mai însemnat al tinereții lui Veniamin. Alexe era primul om care se împrietenise cu el, venindu-i din viață și

www.digibuc.ro

nu din paginile une cărţi. Caracterul lui Alexe stătea la antipodul caracterului lui Veniamin. Discuţiile lor erau o veşnică divergenţă de păreri. Şi totuşi se înţelegeau într'un fel, simţindu-se parcă aproape unul de altul.

Câteodată se iveau semne de întrebare asupra viitorului lor destin.

Alexe se va sinucide oare la douăzeci şi unu de ani ? El va rămâne până la bătrâneţe acelaşi infirm, privind strada pustie sau citind la infinit cărţile din bibliotecă cu iluzia că trăieşte într'adevăr ?

Veniamin era atât de cufundat în gândurile lui, încât tresări fără voie la intrarea Yolandei, care se întorsese dela facultate mai devreme decât deobiceiu.

— Alexe nu a venit încă ?

— A telefonat că nu mai trece astăzi pe la mine. Vine, în schimb, mâine după-masă.

Yolanda îşi muşcă buzele :

— Şi nu a spus dece ?

— Nu l'am întrebat.

— S'a dus desigur la Manina, pe care o iubeşte ca un idiot. A ajuns şi el un şoarece distractiv pentru jocul ei de pisică.

www.digibuc.ro

La fel ca și Adrian, Sergiu sau Laurențiu.

— Dece vorbești cu atâta răutate ?

Yolanda isbucni :

— Tu nu ești în stare să mă înțelegi, fiindcă trăiești viața numai prin prisma ficțiunilor din „Evanghelie". Tu nu cunoști desnădejdea de a fi umilit și neluat în seamă. Tu nu cunoști gelozia — care te roade ca un vierme — putrezindu-ți toate sentimentele.

Veniamin plecă fruntea. Suferea și pentru Yolanda și pentru Alexe și pentru sine însuși.

Intr'un târziu, întinse mâna spre „Evanghelia" de alături, pe care o apucă cu gestul unui om în preajma înnecului.

Yolanda ieși din salon, îndreptându-se spre odaia ei.

Alexe se dusese așa dar la Manina. Acum stătea desigur în fotelul său obișnuit din colțul salonului. Stătea acolo domesticit și cuminte, fără să mai scoată nici un cuvânt. Stătea cu capul aplecat puțin într'o parte — sprijinit parcă pe o vioară — și se uita la Manina, cu privirea lui haotică și neliniștită.

Da. Era limpede.

www.digibuc.ro

Ochii Yolandei înregistrară decorul odăii, cu un sentiment de silă şi desgust.

Masa de lucru, cu caietele de notiţe dela facultate. Etajera de deasupra patului, cu autorii ei preferaţi: Montaigne, La Rochefoucauld, Voltaire, France, Gide... Cerebrali supralucizi, a căror scris nu era decât un reflex al inteligenţei. Dulapul din colţ, unde îşi ţinea lucrurile de pictură: blocul, culorile, pensulele.

Yolanda luă dintr'o mapă portretul lui Alexe — făcut cu câteva zile în urmă — pe când acesta stătea de vorbă cu Veniamin.

Era un desen cu linii angulare, care amintea — prin expresivitate şi patos — gravurile artiştilor germani din epoca barocă.

Ciudat. Portretul nu avea nimic din viziunea obişnuită a Yolandei.. Din viziunea aceea satirică şi incisivă, care era într'un fel echivalentul plastic al scrisului lui Caragiale.

Când Yolanda arătase portretul lui Alexe, acesta îi spusese batjocoritor.

— Dece-ţi mai pierzi timpul cu aseme-

www.digibuc.ro

nea prostii? Nu are nici un rost. Mai bine ai face gimnastică suedeză.

Ochii Yolandei vedeau pe Alexe din ce în ce mai tulbure și diluat.

Se hotărî însfârșit. Rupse portretul cu mișcări încete. Se îndreptă apoi spre fereastră, aruncând afară bucățile de hârtie.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Sergiu urmărea cu o curiozitate crescândă schimbarea Yolandei.

Aceasta începuse să fumeze. Ajunsese nervoasă şi irascibilă. Nu mai venea deloc pe la Manina. Ochii ei erau tot mai des înroşiţi de plâns.

Intr'o dimineaţă, ieşind dela curs, Sergiu spuse Yolandei:

— Alexe mi-a destăinuit că este îndrăgostit de tine. Vizitele zilnice, pe care le face fratelui tău, nu însemnează decât un pretext pentru a te putea vedea.

Yolanda ascultase cu obrajii incandes-

www.digibuc.ro

cenți. Isbuti să răspundă abea într'un târziu, cu vocea întretăiată:

— Nu. Nu cred. Alexe nu se uită niciodată la mine. Nu-mi spune decât „bunăziua" și „la revedere". În ochii lui nu am decât semnificația unui obiect, pe care îl înregistrează ca pe oricare altul din casa prietenului său.

— Te înșeli. Trebue să înțelegi că Alexe este un băiat neobișnuit, la care iubirea nu poate să prezinte formele curente.

Yolanda se simți deodată atât de fericită, încât ar fi isbucnit într'un hohot nervos dacă ar fi fost singură. Articulă doar:

— Îți mulțumesc. Este prima veste bună, pe care o primesc în viața mea. Îți mulțumesc.

Strânse mâna lui Sergiu și se depărtă cu pași grăbiți.

Yolanda zâmbea tuturor trecătorilor, pe care îi întâlnea pe drum.

Se mira că străzile și clădirile erau atât de posomorâte, că ziua aceea de început de iarnă era atât de întunecată.

Yolanda intră într'o biserică, aprinzând o lumânare de recunoștință.

www.digibuc.ro

Da, Dumnezeu exista ! Şi era mare şi bun !

Porni apoi din nou pe străzi, cu dorinţa de a împărtăşi cuiva vestea fericirii ei. Se gândi numaidecât la Manina.. Nu o mai văzuse de mult. O nedreptăţise. Manina era în definitiv o fată foarte drăguţă, căreia îi plăcea să se distreze cu oamenii. Veleitate firească dealminteri.

Yolanda se opri în faţa casei Răşcanu.

Manina nu se întorsese însă din oraş. Yolanda o aşteptă în odaia ei. Puse gramofonul, începând să danseze singură. Incercă apoi toate rochiile din dulapul Maninei. Se răsucea în faţa oglinzii, cu mişcări de adevărat manechin.

Manina intră în odaie, întâmpinând-o cu surprindere.

Se îmbrăţişară. Apoi, Yolanda nu se mai putut stăpâni:

— Ştii că Alexe este îndrăgostit de mine ! Am aflat prin Sergiu.

Manina o privi cu compătimire. Işi dădea seama, că trebue să fie vreo înscenare a lui Sergiu. Gustul lui de regisor !

Alexe îi spusese doar cu câteva zile înainte:

www.digibuc.ro

— Manina, trebue să-ți fac o mărturisire. Te iubesc.

Și ca și când cuvintele ar fi sunat prea banale și siropoase, Alexe urmase brutal:

— Vrei să te culci cu mine?

— Nu, fiindcă eu nu te iubesc!

Alexe plecase ochii, începând să tușească în batistă.

Manina putea oare să povestească toate acestea Yolandei? Nu. Putea să o lase însă încrezătoare în minciunile lui Sergiu? Nu. Yolanda ar fi suferit și mai mult, dacă ar fi aflat adevărul mai târziu.

Manina o sfătui în consecință :

— Nu te lua după cuvintele lui Sergiu, care denaturează totul. Mai bine ai vorbi direct cu Alexe, pentru a afla adevărul din gura lui.

— Bine, dar...

Yolanda zâmbi amar, închipuindu-și că Manina este geloasă. Urât. Foarte urât.

In dupămasa aceleiași zile — când Alexe ieși din odaia lui Veniamin — Yolanda îl întâmpină cu întrebarea:

— Ești îndrăgostit de mine?

— Nu.

www.digibuc.ro

— Dece nu vrei să recunoşti? Sergiu mi-a spus doar că mă iubeşti.

— A minţit.

O lampă începu să fileze în sufletul Yolandei, scrumind deodată toate iluziile.

Porni încet spre odaia ei, unde se aşează obosită ca după un drum lung. Nu isbucni nici într'un hohot de plâns şi nici într'un râs nervos.

Cuprinse doar capul în palme şi privi fix vârfurile pantofilor. Mintea îşi pierduse tic-tacul obişnuit al gândurilor, devenind haotică.

Intr'un târziu — clipele nu mai aveau ceasornic — Yolanda se îndreptă spre oglinda depe masa de noapte.

Işi revăzu părul lucios, lipsit de ondulaţii naturale. Işi revăzu fruntea înaltă şi osoasă. Fruntea demnă de un matematician. Işi revăzu buzele palide şi subţiri. Işi revăzu bărbia ascuţită, care ar fi găsit o prelungire firească într'un cioc Napoleon al treilea.

Yolanda apucă deodată resfrângerea chipului, de care era legată până la moarte. Incă o clipă de confruntare. Apoi, mâinile lepădară oglinda, sfărâmând-o în ţăndări.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Căciulile, paltoanele și șoșonii apăruseră pe străzi, descinzând direct din naftalina podului. Clinchetul copilăresc al săniilor înlocuise treptat măcăitul claxoanelor. Pe maidanele orașului se născuseră oameni de zăpadă, cu ochi de cărbune, nas de morcov și mătură în pumnul brațului întins.

In dimineața începutului de iarnă, Yolanda sună lung la ușa casei Trofim. Deschise ordonanța, mirată de o vizită atât de matinală. Yolanda ceru să vorbească cu Alexe.

După un timp, acesta apăru în pijama.

www.digibuc.ro

Părea şi mai slab şi deşirat decât deobiceiu.

Yolanda îl privi cu silă, vestindu-i fără ocoluri:

— Veniamin s'a sinucis azi dimineaţă. Pe când era la bae, a luat cloratul de potasiu pe care îl păstram pentru gargare. Nu a lăsat decât o scrisoare pentru tine. Iat-o !

Alexe apucă scrisoarea, cu un tremurat nervos.

Yolanda urmă cu răutate:

— Văd că ideea sinuciderii, pe care o preconizezi cu atâta elocvenţă, a început să facă prozeliţi. Te las. Trebue să plec. Iţi închipui ce este la noi acasă!

Alexe se întoarse în odaia lui, bălăbănindu-se ca un om ameţit. Se aşeză pe marginea patului. Işi trecu mâna pe faţă, ca pentru a se trezi dintr'un vis urât. Deschise însfârşit plicul şi începu să citească :

„Alexe drag,

Am avut noaptea aceasta un vis ciudat. Eram în fotelul meu de paralitic, împins de un înger. Treceam pe o alee lungă, în-

www.digibuc.ro

tre două șiruri paralele de plopi. Nu era parcă nici zi și nici noapte. Ne învăluia o ceață ușoară, ireală, fantomatică.

Am ajuns la capătul aleiei.

In fața noastră se întindea o vastă panoramă, cuprinzând orașe și sate, munți și câmpii, ape și mări albastre.

M'am întors spre îngerul, care mă condusese. Fața lui nu avea trăsături omenești. Era numai lumină alburie.

L'am întrebat:

— Dece nu mă împingi mai departe?

— Fiindcă de acum înainte te vei duce singur.

— Bine, dar nu vezi că am picioarele paralizate?

— Scoală-te și umblă!

Și am simțit deodată că picioarele nu mai erau înțepenite.

M'am ridicat din fotel și m'am dus spre orașele și satele, munții și câmpiile, apele și mările albastre, care se întindeau în față, scoase parcă dintr'o cutie cu jucării.

Și am auzit atunci o muzică sfâșietor de tristă, care semăna parcă cu muzica lui Tchaikowski.

M'am deșteptat din somn. Aveam fața

www.digibuc.ro

umedă. Plânsesem de fericire. Am încercat să mişc picioarele. Zadarnic. Minunea fusese numai în vis. Atunci, am hotărât să mă sinucid.

In tot cazul, nu îmi pare rău că m'am născut. Viaţa merită să fie trăită, dacă ar fi numai pentru a citi „Evanghelia", această carte a iubirii şi a bunătăţii supreme.

Iţi scriu înainte de plecare — ce ciudat sună pentru un paralitic verbul „a pleca"! — socotindu-te singurul meu prieten.

Ne vom mai întâlni poate odată, dincolo de purgatoriul acestei vieţi.

Robul lui Dumnezeu: Veniamin".

Alexe împături scrisoarea. Lacrimile i se prelingeau încet pe obrajii scobiţi de tuberculos.

www.digibuc.ro

PARTEA PATRA

www.digibuc.ro

CAP. I

Manina intră în salonul pensiunei, așezându-se în fotelul încăpător de lângă cămin.

Era la Predeal de o săptămână, venită pentru ski. Solange Răşcanu — care suferise o operaţie de apendicită — nu o mai întovărăşise deastădată. O lăsase în seama doamnei Matilda Cugler, proprietara pensiunei, la care locuiseră şi în iernile trecute.

Manina privi un timp flăcările din cămin, care îi aminteau parcă dansul sălbatic al unor Piei-Roşii. Inchise apoi ochii, cu gândul la excursia făcută în ziua aceea.

www.digibuc.ro

Plecase cu un inginer francez şi cu soţia lui.

Drumul urcase la început prin pădure. Copacii întindeau crengi grele de zăpadă. Razele soarelui se jucau de-a v'aţi ascunselea prin cotloanele de umbră. Când şi când, isbucnea câte un ţipăt de pasăre, tul burând pentru o clipă liniştea aceea de castel fermecat.

Ajunseseră într'un târziu pe coama desvelită a muntelui, unde îi aştepta un cer proaspăt şi limpede ca în primele zile de primăvară.

Umblaseră apoi încă multă vreme — cu soarele în păr, în ochi, în zâmbet — întovărăşiţi de umbrele lor violete.

Cabana se afla după un dâmb, ciupercă sub gluga ei de zăpadă.

Proprietarul cabanei le cântase din armonică, în timp ce nevasta lui — însărcinată în a opta lună — bătuse din palme tactul tirolezei.

La întoarcere, drumul fusese străbătut în câteva clipe.

Manina mai auzea fâşâitul mătăsos al skiurilor, alunecând pe zăpadă. Mai simţea vântul care îi frământa părul şi obrajii,

www.digibuc.ro

care îi vuia în urechi. Mai vedea — prin păienjenișul lacrimilor trezite de iuțeala coborârii — albul mat al pantei din față.

Manina deschise ochii, revenind din nou la realitatea salonului.

In celălalt fotel din fața căminului, era așezat un domn cu înfățișare de pastor protestant.

Părul tuns scurt, ochii albaștri, fața rumenă și rasă în fiecare zi.

Umbla îmbrăcat în haine de culoare cafenie. Nu făcea sport. Nu se plimba. Stătea toată ziua în odaia lui, venind în salon numai în preajma orelor de masă. Se înclina atunci ceremonios și se așeza în fotelul lui obișnuit. Își aprindea pipa, își punea ochelarii și începea să citească „Biblia".

In dimineața acelei zile — pe când Maniña lua ceaiul în sufragerie — doamna Cugler îi povestise foarte tulburată :

— Iulișca a dus ceaiul domnișoarei Mavrichi, ca în toate celelalte dimineți. O știi pe domnișoara Mavrichi. Aceea care vorbește cu „r" și care face gimnastică suedeză, pentru a-și păstra un trup de fată de optsprezece ani. Ei bine, Iulișca bate la ușa odăii sale. Nici un răspuns. Bate din nou

www.digibuc.ro

şi din nou. Nici un răspuns. Nu mai are răbdare şi intră în odaie. Patul nedesfăcut. Costumul de ski al domnişoarei Mavrichi, aruncat pe un scaun. Iulişca — deşteaptă şi scoditoare — se pune atunci la pândă. După un sfert de ceas o vede pe domnişoara Mavrichi ieşind pe furiş din odaia domnului, care citeşte „Biblia" în fotelul din colţul salonului. Ei, ce zici de aşa ceva? Şi să se întâmple tocmai în pensiunea mea, care se bucură de o reputaţie exemplară! Am ajuns aşa dar mai rău decât un hotel!

Manina îşi aminti cuvintele doamnei Cugler, uitându-se la domnul din faţa ei. Nu putea să le creadă. Părea atât de serios, atât de moral, atât de mizantrop!

In clipa aceea, intră domnişoara Mavrichi.

Avea părul oxigenat. Pulloverul îi reliefa sânii provocători. Pantalonii de ski stăteau strâns lipiţi pe coapse.

Domnişoara Mavrichi se trânti pe canapea, aprinzându-şi o ţigare. Se uită apoi în jur, cu o privire iscoditoare. Înăbuşi un căscat şi începu însfârşit să răsfoiască o revistă de mode.

Domnul — care citea „Biblia" — parcă

www.digibuc.ro

nici nu îi observase intrarea. Nici o tresărire pe fața lui încremenită.

Manina îl privi cu o uimire crescândă.

Pe covorul salonului, un băiețel se juca cu trenul electric. Din când în când scotea un țipăt ascuțit, semnificând șueratul locomotivei care intra în gară sau care trecea printr'un tunel.

Guvernanta — cu perucă, dinți falși și obraji scofâlciți — tresărea atunci depe canapea:

— Um Gottes Willen, schrei nicht mehr so! Du bist doch nicht allein....

Se uita în urmă la persoanele din jur și dădea din umeri cu o mișcare desnădăjduită. Insfârșit, începea să tricoteze din nou, mestecând o bomboană de tuse.

Ușa salonului se deschise pentru a doua oară.

Manina salută pe soții Garnier.

Yvonne se așeză în colțul canapelei, cu un roman polițist în mână. Albert aprinse o țigare, urmărind cu privirea mersul trenului electric.

Manina zâmbi pentru sine, cu gândul la scena de gelozie, pe care o auzise în treacăt, în dreptul odăii soților Garnier:

www.digibuc.ro

— Cassanova! Barbe Bleue! Monstre! Tu es marié depuis deux mois et tu fais déja la cour à toutes les femmes que tu rencontres. C'est inoui! Aujourd'hui encore, pendant l'excursion, qu'avais tu besoin de faire tous ces compliments à Manina ? Cassanova ! Barbe Bleue ! Monstre !...

Manina vedea parcă scena.

Yvonne plângând, vociferând, trântind toate obiectele care îi veneau sub mână. Albert fumând insensibil, în faţa ferestrei.

Doamna Cugler deschise uşa:

— Poftiţi la masă! Gongul a sunat pentru a treia oară.

Intrând în sufragerie, Manina ridică scrisorile lăsate în absenţa ei.

www.digibuc.ro

CAP. II.

După sfârşitul mesii, Manina se întoarse la ea în odaie.

Aprinse lampa depe masa de noapte şi se trânti pe pat, cu bocancii pe aşternutul curat.

Deschise primul plic, pe care recunoscuse scrisul lui Adrian:

„Dragă Manina,

De câteva zile ninge necontenit. Bucureştii sub zăpadă parcă este un oraş mutat la Polul Nord.

www.digibuc.ro

Săniile exploratorilor — trase de câini — vor trece pe străzile lui ? Urşii albi îşi vor face apariţia la periferie, venind la oraş ca ţăranii în zilele de sărbătoare ? Pinguinii — îmbrăcaţi în frac — se vor plimba oare pe malul lacurilor dela Herăstrău, într'o procesiune aristocratică ?

Nu ştiu. Totul a devenit însă posibil.

Oamenii s'au închis în casele lor, ghiemuiţi în preajma caloriferelor sau sobelor. Numai eu mai umblu pe străzi, de dimineaţa până seara — după obiceiul meu de totdeauna — neputând îndura captivitatea încăperilor. Voiu rămâne toată viaţa acelaşi vagabond incorigibil.

Câteodată, îmi este dor de tine, însă nu de fata în a cărui salon mai vin acum în virtutea inerţiei, ci de fata alături de care am visat cândva plecarea spre insulele Pacificului.

Mai ţii minte călătoria degetelor noastre pe întinderile globului din odaia ta?

Adrian"

Manina puse scrisoarea la o parte, cuprinsă de o uşoară melancolie.

www.digibuc.ro

Insulele Pacificului... Haway, Palmyre, Phénix, Marquize... Amintirea învia din nou numele magice, care îi se păruseră uitate pentru totdeauna.

Intr'un târziu, desfăcu scrisoarea lui Sergiu:

„Venerată eroină,

Sunt disperat! Ai plecat la Predeal — fugind pentru un timp din paginile romanului pe care îl anticipez — și ai lăsat toate celelalte personagii în vânt! Ce să facă regisorul, când vedeta principală părăsește scena în toiul reprezentației?

Cel puțin dacă în timpul acestei absențe, aș putea urmări psihologia celorlalte personagii, pe care destinul le-a polarizat în jurul tău. Nu am însă cum.

Adrian colindă străzile înzăpezite, închipuindu-se desigur explorator la Polul Nord. Laurențiu — fără tine — nu prezintă ecouri interesante. Alexe este atât de copleșit de sinuciderea lui Veniamin, încât frecventarea lui a ajuns imposibilă Insfârșit, Yolanda — care ar fi demnă de analizat după desnădejdea ei sentimentală — nici nu mai mă salută.

www.digibuc.ro

După cum vezi, întoarcerea ta se impune neapărat. Altfel, romanul meu este ameninţat de o pană la motor, care i-ar putea fi fatală. S O. S.!

Sergiu".

Manina isbucni în râs.

Doamne, ciudate mai erau exemplarele faunei omeneşti!

Aşa dar Sergiu se îndrăgostise de ea, numai pentru a putea declanşa începutul unui roman, în care Manina avea să joace rolul principal.

Trecu la scrisoarea lui Laurenţiu:

„Dragă Manina,

Este noaptea Crăciunului, cu svonuri de colinde la ferestre. Numai lampa insomniei mele mai arde în casa cuprinsă de întuneric, tăcere şi somn.

Te iubesc.

Sentimentul exprimat este banal. Dela Adam şi Eva încoace, fiecare om a iubit pe acest pământ. Şi fiecare ficţiune a literaturii, dela Tristan şi Isolda până la Tipătescu şi Coana Joiţica.

www.digibuc.ro

Și totuși iubirea rămâne un miracol inedit pentru fiecare îndrăgostit.

Cât timp erai în București, posibilitatea de a te vedea mereu dădea o semnificație zilelor mele.

Acum — de când ai plecat la Predeal — trăesc parcă la întâmplare.

Noaptea, obsesia ta mă urmărește în vis. Îți răsucesc atunci capul spre mine și îți sărut buzele, cu sălbăticia cu care ai mușca dintr'o piersică pârguită. Mă deștept buimac, cu perna în brațele flămânde. In odaie, întuneric dens și apăsător. Incepe insomnia dorului sfâșâietor, până la începutul unei alte zile. Mă simt foarte singur. Dece nu te întorci mai curând ?

Laurențiu"

Manina închise scrisoarea, cu o surdă enervare.

Iubirea copleșitoare a lui Laurențiu o plictisea până într'atât, încât avea poftă câteodată să îi scoată limba, să îi dea cu tifla sau să îi facă alt gest absurd și deconcertant.

Manina ajunse însfârșit la scrisoarea lui

www.digibuc.ro

Alexe, pe care o începu cu o curiozitate deosebită:

„Manina,

Mă întreb la infinit, dece te iubesc.

Fiindcă eşti frumoasă ? Nu. Am socotit totdeauna frumuseţea o însuşire fadă şi neinteresantă.

Fiindcă eşti inteligentă? Nu. Inteligenţa femeilor nu există decât sub forma unui surogat, a cărui reţetă o cunosc numai ele.

Fiindcă trupul tău mă tulbură până la obsesie? Nu. Ar însemna atunci că te doresc doar sexual, ca pe oricare femee care mi-a stârnit simţurile pentru câteva clipe.

Atunci dece te iubesc ? Dece vin la tine în fiecare zi ? Dece te indispun mereu cu prezenţa mea scheletică, cu privirea mea fixă, cu tusea mea sinistră ? Dece ? Dece ? Dece?

Nu ştiu. Niciodată însă nu m'am dispreţuit mai mult decât acum.

Alexe"

Manina împături scrisoarea, cu o senzaţie de indispoziţie. Mai bine nici nu o mai citea.

www.digibuc.ro

Incercă din nou să își amintească excursia din ziua aceea. Drumul prin pădure. Cerul și soarele depe coama muntelui. Cântecul armonicei din cabană. Coborârea spre Predeal.

Impresiile se alteraseră însă, pierzându-și prospețimea inițială.

Manina începu să se desbrace în silă. Se așeză apoi în fața căminului, cuprinsă parcă de un frig lăuntric. Și rămase acolo, mult timp, într'un fel de toropeală vecină cu începutul somnului.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Manina se ridică depe jos, cu ciudă şi zâmbet totodată.

Căzuse absurd, tocmai la capătul pantei, încercând o cristianie.

Incepu să se scuture de zăpadă, cu meticulozitatea unei pisici care îşi netezeşte blana cu vârful limbei.

Porni apoi la deal, cu paşi apăsaţi, înfundându-şi skiurile în zăpada moale care căzuse în timpul nopţii.

Cerul părea colorat de mâna unui copil din clasa întâia primară. Intr'un colţ — aşa cum se şi cuvenea — soarele strălucea rotund şi vesel.

www.digibuc.ro

Manina se opri o clipă, urmărind absentă tot acel „du-te, vino" al skiorilor depe văile din jur.

O cuprinsese deodată o lene inexplicabilă, care îi paraliza mișcările. Un început de somnolență, ca și când ar fi luat un narcotic.

Manina întoarse spatele terenului de ski și porni încet spre pensiunea Cugler.

Niciodată, drumul nu i se păruse mai lung și obositor.

Pe terasa pensiunei, domnișoara Mavrichi făcea bae de soare.

Manina își scoase skiurile și le scutură de zăpadă. Apoi, se întinse și ea într'un chaise-longue.

— Dudue, dece te-ai întors așa devreme dela ski ? o întrebă domnișoara Mavrichi, ungându-și fața cu „Nivea".

— Nu știu nici eu...

In clipa aceea, domnul — care citea deobiceiu „Biblia" în salon — urcă treptele terasei, cu ziarele dela gară. Salută politicos și intră apoi în pensiune.

Ce idee să mai citești ziare în timpul vacanței ! Manina nu concepea nici măcar consultarea ceasornicului sau a calenda-

www.digibuc.ro

rului. Vacanţa era vacanţă! Manina închise ochii. Lumina soarelui îi pătrundea prin pleoapele lăsate, dându-i iluzia că se află într'o încăpere închisă cu storuri portocalii. Intr'o încăpere caldă şi bună, în care parcă se coceau gutui, se spuneau poveşti şi se leneveau motani cu mişcări orientale.

Tresări într'un târziu, la auzul unei voci care întreba:

— Vă rog aceasta este pensiunea doamnei Matilda Cugler?

Manina deschise ochii, uitându-se la noul venit.

Un domn între două vârste, cu ceva de statue în majestatea şi rigiditatea înfăţişării sale. Avea o pălărie de dimensiuni neobişnuite, care amintea pe acelea ale boemei artistice. Sprâncene stufoase, ochi care priveau parcă depe înălţimi de munte, nas ameninţător ca ţeava unui revolver. In jurul gâtului purta un fular roşu, răsucit de câteva ori. Era îmbrăcat cu o manta fără identitate sigură: nici manta de ploaie, nici palton, nici pelerină.

Necunoscutul urcă treptele terasei, scoase pălăria cu o graţie arhaică şi rosti cu o voce venită parcă din peşteri adânci:

www.digibuc.ro

— Stimate domnișoare, vă rog să primiți omagiile lui Temistocle Ionescu.

Manina și domnișoara Mavrichi schimbară o privire pe furiș, abea stăpânindu-și râsul.

Domnul Temistocle Ionescu păru însă că nu observă nimic:

— Stimate domnișoare, înainte de a păși pragul acestei pensiuni, în care voi avea plăcerea să locuiesc alături de dumneavoastră, țin să vă dau câteva lămuriri pe marginea cărți mele de vizită.

Domnul Temistocle Ionescu făcu o pauză, așteptând să se stingă clinchetul unei sănii.

Urmă apoi tot atât de solemn:

— Aveți în fața dumneavoastră un actor crescut la școala „Comediei franceze". Un interpret unic al tragediilor clasice, dela acelea ale lui Eschil, Sofocle și Euripide până la acelea ale lui Corneille și Racine. Nu-mi prostituez talentul în comediile sau dramele burgheze, care fac succesul efemer al actorilor de astăzi. Nu. Numai tragedia clasică este demnă de mine. Numai tragedia clasică mă poate ridica pe un soclu — deasupra oamenilor de toate zilele — punându-mă să lupt cu imperativele destinu-

www.digibuc.ro

lui şi cu voinţele zeilor. Numai versul grav şi profetic al tragediei clasice mă exprimă pe deplin.

Domnul Temistocle Ionescu tăcu, enervat parcă de o intrare neaşteptată în scenă

Erau soţii Garnier, care îşi scuturau skiurile de zăpadă.

Domnul Temistocle Ionescu îi admonestă cu o privire de inchizitor, pentru a urma peste câteva clipe:

— Din păcate, sunt un actor neînţeles. Ţiganii de aci nu vor să-mi valorifice talentul, pretextând că rolurile mele sunt perimate pentru gustul publicului de astăzi. Fiindcă nu pot apare pe nicio scenă, îmi cheltuesc talentul la întâmplare, în chip gratuit. Mă produc fără sală, fără decor, fără costume, fără parteneri întru joc.

Domnul Temistocle Ionescu ridică braţele în sus, lăsându-le apoi să cadă ca nişte aripi frânte.

— Odată, într'o excursie făcută în Grecia — pe vremea când mai aveam o brumă de avere — am fost la Delfi. Şi acum mai ţin minte decorul. Cerul acela vânăt ca pruna, prevestitor de furtună. Amfiteatrul mic, săpat în stâncă, pe un promontoriu muntos. Şi în fund, departe, la picioarele

www.digibuc.ro

lui: marea călătoriilor lui Ulysse. Am păşit singur în mijlocul amfiteatrului pustiu. Şi acolo, în faţa zeilor de totdeauna, în faţa cerului, în faţa munţilor şi în faţa mării, am început să recit din tragicii greci. Ceilalţi membri ai excursiei încremeniseră printre ruinele din jur, crezându-se deodată întorşi în dimensiunile altui timp. A fost cea mai frumoasă reprezentaţie din viaţa mea.

Domnul Temistocle Ionescu se opri.

Din sufragerie se auzeau bătăile gongului, chemând lumea la masă.

— Trebue să revenim la realitatea prozaică. Pentru diseară, vă făgăduesc însă o reprezentaţie după alegerea dumneavoastră. Cunosc toate rolurile marilor tragedii clasice. Prometeu, Agamemnon, Oreste, Oedip sau Pyrus nu sunt decât virtualităţile aceluiaşi Temistocle Ionescu.

Işi ridică geamantanul şi porni spre salon.

Domnişoara Mavrichi exclamă într'un târziu:

— Bravo! Imi place! Pensiunea Cugler începe să se transforme într'un ospiciu de nebuni.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Manina îşi strânsese skiurile şi îşi coborâse geamantanul în salonul pensiunei, gata de plecare.

Se aşezase apoi în fotelul ei obişnuit, cu gândul întors în amintire.

*
* *

Intr'una din serile din urmă, se întâmplase într'adevăr ceva cu totul neprevăzut în viaţa pensiunei Cugler.

Se sfârşise masa, prelungită cu cafele

www.digibuc.ro

negre. Membrii pensiunei trecuseră apoi în salon, luându-şi locurile de totdeauna. Doamna Cugler la masă, cu cărţile pasenţelor care nu se mai sfârşeau niciodată. Albert Garnier şi domnişoara Mavrichi pe canapea, gata să înceapă o partidă de table. Yvonne Garnier într'un fotel, cu acelaşi roman poliţist, care era mai degrabă un pretext decât obiectul real al curiozităţii ei. Manina în fotelul de lângă cămin.

Domnul Temistocle Ionescu, în picioare, vestise implacabil:

— Astă seară, mă veţi admira în rolul regelui Pyrus din „Andromaca".

Toţi îşi comprimaseră un căscat de lehamite şi plictiseală, fiindcă de o săptămână încoace, în fiecare seară, domnul Temistocle Ionescu se producea cu câte un rol de tragedie clasică.

Doamna Cugler îşi strânsese cărţile, cu un gest plin de melancolie. Albert Garnier îşi încrucişase braţele pe piept, cu atitudinea de resemnare fătarnică a acelora care iau parte la parastasul unei cunoştinţe depărtate. Domnişoara Mavrichi îşi aprinsese o ţigare, fixând un punct depe tavan. Yvonne Garnier invocase o migrenă

www.digibuc.ro

subită şi plecase din salon. Manina se adâncise mai bine în fotelul ei, gata parcă pentru somn.

In liniştea generală, premergătoare reprezentaţiei, isbucnise însă pe neaşteptate soneria dela intrare.

Doamna Cugler ieşise repede afară, pentru a deschide uşa.

Curând răsunaseră schimburi de cuvinte în hol, paşi pe scară, sgomot la etaj. Urmaseră câteva clipe de linişte. Şi apoi din nou paşi, deastădată parcă mai grei şi târşâiţi.

Intr'un târziu, uşa salonului se deschisese. Doamna Cugler înaintase cu paşi nesiguri, prăbuşindu-se pe primul fotel:

— Doamne! Să se întâmple aşa ceva tocmai la mine ! Ce ruşine !

Albert Garnier, domnişoara Mavrichi, domnul Temistocle Ionescu şi Manina se ridicaseră depe locurile lor, devenind semne de întrebare în jurul doamnei Cugler.

Dupăce se mai linişti puţin, aceasta începu să povestească:

— M'am pomenit cu trei domni dela poliţie, veniţi să aresteze pe delapidatorul u-

www.digibuc.ro

nei bănci din Brașov. Mi-au arătat o fotografie, întrebându-mă dacă nu reprezintă pe unul din chiriașii pensiunei. Fața mi se părea familiară. Tot uitându-mă și uitându-mă mai bine, am recunoscut deodată trăsăturile domnului cu „Biblia". Numai că în fotografie avea păr lung și mustață. Vă închipuiți nedumerirea mea! Domnii dela poliție s'au dus apoi sus și au forțat ușa odăii sale. Groaznic!

Urmase o lungă tăcere, întreruptă abia într'un târziu de domnul Temistocle Ionescu :

— Acum putem începe reprezentația. Vă amintesc că scena se petrece într'o sală a palatului lui Pyrus...

*
* *

Doamna Cugler apăru în pragul ușii:

— Haide, Manina! Este târziu! Trebue să ne grăbim!

Porniră spre gara fumurie din vale.

Doamna Cugler vorbea necontenit:

— Cred că mama va fi mulțumită. Uite ce față bună ai căpătat! In tot Predealul nu

www.digibuc.ro

se mănâncă şi nu se doarme ca la pensiunea Cugler. Şi un tuberculos ar câştiga o sută de kilograme, după o lună de şedere la mine...

Ajunseră la gară.

Manina simţea tristeţea sfâşâietoare a sfârşiturilor de vacanţă. Pentru ea nu începea nici o şcoală în ziua următoare. Şi totuşi era mâhnită, ca şi când o aştepta vreo teză la Matematică.

Trenul intră în gară.

Călătorii se îmbulziră în vagoane. Manina abia găsi loc în faţa unei ferestre.

Trenul porni din nou.

Manina văzu parcă prin ceaţă fluturarea mâinilor depe peron. Spinările munţilor, care se bolteau în depărtare. Fulgii albi dela fereastră.

www.digibuc.ro

PARTEA CINCEA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Era primăvară.

Parcă intrase o fată în clasă. Băieţii nu mai învăţau nimic, frământându-se neatenţi în băncile lor.

— Ideile naţionaliste, care se manifestaseră până atunci în literatură, au avut prilejul unei aplicări politice prin revoluţiile dela 1848. Ele nu au isbucnit în acelaşi timp şi nu au avut acelaşi program...

Profesorul de Istorie era chel, având numai două aripioare de păr, simetric schiţate în creştetul capului, de unde i se trăgea şi porecla: „C. F. R.".

www.digibuc.ro

— In dimineaţa zilei de 27 Martie 1848, a avut loc întrunirea tinerilor naţionalişti şi reformatori...

Adrian îşi rezemă capul în palme.

Intr'o primăvară, Isus plecase dintre oameni, „cu moartea pre moarte călcând"; într'o primăvară, Columb plecase cu corabia lui, străbătând oceanul şi descoperind pământuri noi; într'o primăvară, Don Quichotte plecase la drum, începând balada utopiilor sale; într'o primăvară, Nils Holgerson — copilul din basmul Selmei Lagerlöf — plecase cu gâştele sălbatice într'o fabuloasă călătorie...

Colegul lui Adrian citea programul alergărilor de trap din „Gazeta Sporturilor", cumpănind numele cailor pe care avea să parieze în dupămasa aceea.

Adrian se simţea străin în clasă. Stătea totdeauna singur, de o parte, fără să se amestece în discuţiile colegilor. Nimeni nu ştia nimic despre el. Era enigma clasei. Insă o enigmă care nu stârnea prea mari curiozităţi, lăsată ca atare în pace, fără deslegare.

Adrian ridică privirea spre pereţi, întâlnind decorul familiar. Portretul lui Bogdan

www.digibuc.ro

Petriceicu Hașdeu — patronul liceului — cu părul și barba de profet, privirea depărtată și mâna care sprijinea înclinarea meditativă a capului. Planșa animalelor din era paleozoică, adevărată galerie de caricaturi monstruoase. Harta României — împărțită pe județe — veștedă și scofâlcită ca un obraz de lepros. Icoana Maicii Domnului — în straie de argint — spre care se întorceau în fiecare dimineață capetele elevilor când răsunau papagalicește cuvintele rugăciunei.

Privirea alunecă obosită spre ferestre, unde primăvara aștepta în toată splendoarea transparențelor ei.

Adrian se închipui deodată întins pe spate, pe puntea unui vapor. Călătorea parcă de aevea. Soarele se ridica și se culca pe aceiași mare fără sfârșit. Deasupra capului se întindea cerul, fără nici un câlț de nor. Bae de infinit. De undeva, depe puntea cabinelor de clasa treia, venea cântecul nostalgic al unui acordeon.

— In ziua de 15 Mai 1848, adunarea s'a ținut la Blaj. Au rostit cuvântări: Simeon Bărnuțiu, Avram Iancu...

„C. F. R." vorbea mereu, cu vocea lui dogită și monotonă.

www.digibuc.ro

Şi pe când o rază de soare s'a prelins încet pe bancă, Adrian a plecat capul înfrânt.

A sunat.

Flaşneta dela catedră a tăcut, a luat catalogul şi a plecat din clasă.

Băieţii au ieşit în grupuri, afară, în curte.

Pe coridorul pustiu al etajului nu mai rămăsese decât Adrian.

Era deodată în tren. Simţea parcă şi pulsul surd al vagoanelor în mers. Stătea pe coridor, în faţa unei ferestre. Priveliştile treceau unele după altele, răsfoite ca filele unui album cu vederi pentru turişti. Incotro se ducea? Nici el singur nu ştia. Cu atât mai bine!

Şuerase deodată locomotiva trenului, care se apropia de o gară nouă?

Nu. Era doar soneria recreaţiei sfârşite.

Adrian intră încet în clasă, aşezându-se la locul lui de totdeauna, în banca strâmtă din fund.

www.digibuc.ro

CAP. II.

Laurenţiu stătea la fereastra odăii sale, privind cerul. Aştepta poate întoarcerea cocoarelor sau fluturarea unui smeu — înălţat de un copil — depe cine ştie ce maidan al oraşului.

Dar cerul era pustiu în albăstrimile sale.

Privirea lui Laurenţiu se întoarse — dela fereastra etajului al optelea — spre furnicarul străzilor de jos.

Oamenii miniaturali păreau de ipsos. Tramvaele şi automobilele păreau jucării de tinichea, împinse de o mână nevăzută de copil.

*

* *

www.digibuc.ro

De o săptămână — de când isbucnise primăvara în oraş — Laurenţiu nu se mai recunoştea.

Parcă se stârnise în el o nelinişte, o tresărire de fereastră deschisă de vânt.

Intr'o seară, se aşezase la birou. Şi lampa nu mai luminase o frunte aplecată asupra unei cărţi sau asupra unei fascicole de curs. Luminase o mână, care începuse să scrie pentru prima oară versuri de iubire.

Laurenţiu scrisese în noaptea aceea un caiet întreg, cu un tumult pe care nu şi l-ar fi bănuit niciodată.

A doua zi, lăsase caietul la Manina acasă.

Aceasta îi telefonase la prânz, mulţumindu-i rece şi convenţional. Parcă primise o carte oarecare sau o cutie cu bomboane. Nu belşugul sufletului lui Laurenţiu, proaspăt cules depe creanga primăverii.

Seara — cu sufletul amar — Laurenţiu acceptase invitaţia unor colegi de facultate, făcând cu aceştia un chef la o cârciumă dela periferia oraşului. Se îmbătaseră şi povestiseră anecdote pornografice.

www.digibuc.ro

Târziu — cu ochii tulburi şi paşii împleticiţi — eşuaseră într'un bordel.

Incăpere scundă şi înăbuşitoare. Miros fetid. Incleştare spasmodică cu trupul unei femei, care avea cap de păpuşe suleimenită, carne vâscoasă de meduză şi placiditatea senzorială a unui mastodont.

Laurenţiu se întorsese ceţos, cu privirea îndreptată spre vitraliile trandafirii ale zării.

O nouă zi de primăvară începea în oraşul cenuşiu, una între atâtea altele, desprinsă din şiragul de mătănii al timpului.

*
* *

Laurenţiu se desprinse încet dela fereastră, părăsind într'un târziu apartamentul.

Porni spre Şosea, cu fruntea plecată şi mâinile în buzunar. Când şi când ridica privirea, invidiind perechile care se pierdeau în umbra boschetelor complice.

Pe o bancă, îl văzu pe Alexe.

Laurenţiu se aşeză lângă el, spunându-i „bună ziua". Alexe nu îi răspunse însă,

www.digibuc.ro

absorbit de figurile geometrice pe care le desena pe jos.

Laurenţiu privi un timp liniile stranii, pe care le schiţa bățul lui Alexe.

Un cărăbuş se apropie deodată de marginea unui pentagon proaspăt desenat. Talpa lui Alexe se ridică uriaşă, strivind trupul gândacului.

— Alexe, dece eşti rău?

Nici un răspuns.

Abia după un timp, Alexe începu încet:

— In copilărie, îmi plăcea totdeauna să stric jucăriile primite. Ciopârţeam animalele de pâslă sau de celuloid, desmembram trupurile soldaţilor de plumb, reduceam în bucăţi trenurile abia despachetate din cutii. Părinţii mă priveau îngroziţi, neînţelegând dece îmi stric jucăriile, în loc să mă joc cu ele ca oricare alt copil. O întâmplare semnificativă stabili pentru totdeauna reputaţia mea de copil monstruos. Intr'un colţ al sufrageriei noastre era aşezată colivia unui sticlete, la care mama ţinea foarte mult. Intr'o zi, mi-a venit o ideie neaşteptată. Am adus în sufragerie motanul bucătăresei, aperitivându-l cu viaţa scumpului nostru sticlete. După aceea, ştii ce am fă-

www.digibuc.ro

cut? Am ieșit pe stradă, am ridicat capacul primului canal întâlnit și am aruncat motanul în afundurile puturoase.

Alexe se întrerupse, scuturat de un acces de tuse. Urmă peste câteva clipe, cu vocea mai răgușită :

— In anii liceului, majoritatea colegilor mei se distrau la matchurile de foot-ball, la patinaj sau la filmele de aventuri. Eu preferam să mă duc la morgă, în tovărășia unui unchi — medic legist — pentru a privi ceasuri întregi panorama cadavrelor. Apoi mă bucuram totdeauna, când citeam în ziare vestea unei noi crime sau a unei noi sinucideri. Și cu toate acestea sunt oare un om rău? După aparențe, desigur. Tu și toți cei normali și înțelepți ca tine — care vă înduioșați în fața strivirii unui cărăbuș — mă veți socoti ca atare. Și totuși, nu sunt rău. Dimpotrivă. Spiritul meu destructiv nu însemnează decât o altă modalitate de a face binele...

Alexe tăcu.

Laurențiu îl ascultase nedumerit, fără să îl înțeleagă.

La început — când cunoscuse pe Alexe în salonul Maninei — crezuse că este un

www.digibuc.ro

cabotin, care joacă rolul personagiului cinic şi macabru, în speranţa de a câştiga astfel curiozitatea Maninei.

Apoi — cu timpul — îşi schimbase părerea, văzând în el numai un caz patologic.

Cuvintele lui Alexe îl enervau totdeauna. Il indispuneau ca acordurile unui pian desacordat.

Şi totuşi, uneori, îi era milă de el. De pildă, atunci, când îi surprindea privirea — de câine vagabond şi umilit — îndreptându-se cu stranii fosforescenţe spre faţa Maninei, care îl înregistra cu detaşarea ei obişnuită.

Laurenţiu se ridică depe bancă:

— Se înoptează. Nu vii cu mine?

— Nu. Rămân aci toată noaptea.

— Dece?

— Fiindcă este primăvară.

Alexe răspunsese în şoaptă, desenând mai departe cu gravitatea unui copil care se joacă.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Cerul era albastru violent, ca o mare la Balcic. Lumina soarelui se prelingea peste clădirile şi străzile mohorâte, întinerind oraşul.

Trecătorii nu se mai încrucişau grăbiţi şi indiferenţi. Îşi zâmbeau unul altuia, prieteni parcă de aevea.

Intr'o astfel de dimineaţă, Manina şi Yolanda plecară împreună la Şosea.

Manina înainta cu paşi mari, înfruntând parcă valurile unei mări. Ţinea capul înclinat pe spate, ochii întredeschişi. Nările îi vibrau neliniştit, părând că adulmecă aerul proaspăt al primăverii.

www.digibuc.ro

Yolanda umbla cu privirea plecată. Mersul ei mărunt şi sacadat contrasta strident cu acel al Maninei, după care se întorceau involuntar capetele tuturor trecătorilor.

Tăcură un timp, ascultându-şi dialogul paşilor depe caldarâmul sonor.

Manina întrebă în cele din urmă, cu o sfială confidenţială:

— Yolanda, am câteodată impresia că mă urăşti. Simt aceasta din tăcerea ta ostilă şi apăsătoare, din felul tău de a mă privi, din zâmbetul tău amar. M'ar durea mult, fiindcă eşti singura mea prietenă.

Capul Yolandei tresări oblic:

— Ai dreptate. Te urăsc. Dece? Fiindcă eşti frumoasă. Fiindcă ai totdeauna succes. Fiindcă te vei căsători şi vei trăi fericită o viaţă întreagă, fără a cunoaşte vreodată accesele desnădejdei. Şi eu — fata urâtă sortită să nu aibă niciodată parte de nimic — trebue să îţi suport spectacolul, care mă umileşte necontenit.

Cuvintele Yolandei isbucniseră atât de violente şi copleşitoare în luminozitatea dimineţii, încât capul Maninei se plecă fără voie.

Şi din nou se auziră numai paşii depe caldarâm, umplând golul cuvintelor.

www.digibuc.ro

Se opriră tocmai pe malul lacurilor dela Herăstrău.

Manina închise ochii.

In clipa aceea tulburătoare de primăvară și de tinerețe, ar fi vrut să fie îmbrățișată deodată cu o intensitate păgână.

Deschise ochii din nou.

Soarele strălucea în întinderile cerului. Vântul încrețea ușor fața lacurilor sclipitoare. Câțiva trecători se plimbau încet, cu mișcări de convalescenți.

Yolanda era posomorâtă.

Frumusețea dimineții, cu cer și lumină mediteraneană, o enerva și mai mult.

„Timp ideal pentru plimbările perechilor îndrăgostite" — comentase gândul exasperat.

Mai bine era o zi cenușie și ploioasă, care să mânjească totul cu funingine.

Manina și Yolanda se întoarseră spre casă.

Aceeași tăcere dușmănoasă și aceeași depărtare a gândurilor între cele două fete care pășeau alături, una cu capul înălțat spre cerul dimineții de primăvară, cealaltă cu capul și spinarea încovoiată, urmând parcă un dric.

www.digibuc.ro

La prânz, Sergiu telefonă Maninei:

— Bună ziua! Tante Mélanie Baloşin dă astăzi o serată muzicală. Toţi invitaţii au peste optzeci de ani. Tante Mélanie a fost însă drăguţă, propunându-mi să aduc şi o cunoştinţă de vârsta mea! M'am gândit numaidecât la tine. Vladimir Dumşa — un tânăr întors de curând dela Paris — va cânta la pian. Vrei să vii?

Manina se gândi puţin, înainte de a da un răspuns.

Nu înţelegea muzica clasică. La concerte, adormea sau observa capetele ascultătorilor din jur.

Acceptă totuşi invitaţia, zâmbind la gândul colecţiei de fosile, pe care avea să o întâlnească în salonul doamnei Baloşin.

Sergiu veni să o ia pe la nouă seara, povestindu-i pe drum despre mătuşa lui:

— Tante Mélanie are şaptezeci de ani trecuţi, deşi după spusele ei a rămas pentru totdeauna la vârsta de şaizeci. Este masivă şi impunătoare ca un tron. Priveşte viaţa printr'un „face à main". Judecă oamenii numai după nobleţea familiei lor. Cunoaşte pe de rost familiile boiereşti din toată ţara. O mesalianţă o revoltă mai

www.digibuc.ro

mult decât o crimă sau un viol. Spune că societatea de astăzi s'a ticăloşit numai din cauza familiilor boiereşti, care s'au corcit cu toţi parveniţii. Se crede melomană, ducându-se la toate operele şi concertele. Bărbatul ei — Jordache Baloşin — a însemnat totdeauna o jucărie în mâinile lui tante Mélanie. Este chel. Are ochii rotunzi. Se ţine cambrat, parcă ar fi mereu călare. L'ai întâlnit desigur pe Calea Victoriei, unde se plimbă regulat între orele douăsprezece şi unu sau între şase şi şapte seara. Un domn mic, cu melon, guler tare, haine negre, ghetre albe şi baston cu capul de fildeş.

Manina şi Sergiu ajunseseră în faţa casei Baloşin.

Numai după înfăţişarea exterioară, ghiceai că fiecare încăpere are mărimea unei săli de bal.

— Ce casă ideală pentru „de-a v'aţi ascunselea". Păcat că nu mai suntem copii! constată Manina cu părere de rău.

Salonul — luminat de mai multe policandre — se umpluse de invitaţi.

Întâlneai numai chipuri sbârcite, cu părul cărunt şi zâmbetul veşted. Numai

www.digibuc.ro

fracuri strâmte, numai rochii demodate şi lipsite de farmecul de odinioară.

Sergiu prezentă pe Manina mătuşei sale, care exclamă încântată:

— Mais elle est charmante! Tout à fait le portrait de sa grande mère, quand elle était jeune! A propos, je voulais vous demander une information. Comment vos grands-parents maternels ont-ils pu s'opposer au mariage de votre mère avec Ivan Raşcano? Je n'ai jamais pu comprendre cela! Les Raşcano sont pourtant une des plus anciennes familles de Moldavie. Je m'y entend! On n'aurait jamais pu considérer le mariage de votre mère avec un Rascano comme une mésalliance!

Mélanie Baloşin se întrerupse brusc şi se îndreptă spre Vladimir Dumşa, care intra tocmai în clipa aceea.

Era un tânăr înalt şi slab, cu o rigiditate aristocratică în înfăţişare, demn model pentru un portret de Van Dyck. Nu avea un cap frumos, ci mai degrabă interesant: părul blond, fruntea proeminentă, ochii cenuşii, faţa osoasă.

Manina simţi dela început o reacţiune ostilă în faţa noului venit. Vladimir i se

www.digibuc.ro

părea un tânăr rece și distant, cu o solemnitate desuetă în mișcările sale, care putea să găsească succes numai într'un salon cu doamne bătrâne.

Dupăce Mélanie Baloșin îl prezentă la toată lumea, Vladimir se îndreptă spre pian.

Invitații se așezară, răsucindu-se fiecare pe locurile lor, cu speranța să nimerească poziția cea mai confortabilă. Câțiva tușiră și își suflară nasul.

Insfârșit, se auziră primele acorduri ale unei „Nocturne" de Chopin.

Mâinile lui Vladimir — mâini cu degete subțiri și prelungi, ca acelea ale ctitorilor din picturile bisericilor bizantine — se frământau fără încetare pe clapele albe și negre. Uneori mângâiau, cu mișcări încete și potolite. Alteori parcă erau cuprinse de neliniște, deslănțuindu-se în fugă.

Manina înțelegea acordurile numai după resfrângerea lor în fizionomia lui Vladimir. In cutele frunții, în sbaterea capului, în mobilitatea trăsăturilor, în crisparea buzelor lui. Tristețea gravă a muzicei lui Chopin căpătase deodată o personificare, care plasticiza toată gama nuanțelor sale.

www.digibuc.ro

Intr'un târziu — Manina pierduse noţiunea timpului — ultimile acorduri se stinseră în liniştea salonului.

Vladimir se ridică dela pian, înclinându-se stânjenit în faţa invitaţilor care aplaudau. Câteva şuviţe, din părul acela lung şi fin, îi alunecară pe fruntea înaltă.

Manina auzi comentariile din jur:

— Le jeune Dumşa a vraiment du talent!

— Quel toucher!

— Se vede că s'a ţinut serios de Conservator, fără să mai piardă timpul cu pipiţele Parisului.

— Bine că a venit însfârşit rândul bufetului!

— Mă întreb dacă Iordache va mai servi icre negre, ca la recitalul trecut.

— Comme vous êtes gourmands!

Uşile sufrageriei se deschiseseră între timp, îmbrăţişând mulţimea invitaţilor.

Manina se apropie de Vladimir, care rămăsese singur lângă pian:

— Domnule Dumşa, cred că aplauzele şi cuvintele sunt prea strâmte şi convenţionale, pentru a putea exprima gratitudinea unei emoţii adânci.

www.digibuc.ro

Vladimir se uită la Manina, cu o tresărire a inimei. Era atât de proaspătă, în contrast cu ceilalți invitați, cariați de numărul anilor! Și rochia aceea de seară — albă — îi dădea parcă frumusețea gravă și majestuoasă a florilor de crin.

Vladimir nu răspunse. Se așeză la pian, începând să cânte „Valsul" lui Chopin, numai pentru Manina și pentru sine însuși.

Manina privi un timp profilul lui Vladimir. Apoi, încet, începu să valseze singură.

Mișcările ei aveau grația fetelor de altădată, pe care le întâlnești în romanele unui Octave Feuillet.

Și Manina valsa mereu, estompându-se în umbra salonului.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

In ziua următoare, Manina luă hotărârea să nu mai primească pe niciunul din prietenii ei obişnuiţi. Era acasă numai pentru Vladimir, pe care îl invitase pentru dupămasa aceea.

După ce luară ceaiul, Manina începu:

— Iată-ne singuri, faţă în faţă. Doi oameni tineri, care nu s'au cunoscut decât ieri seară, prin bunăvoinţa lui Chopin. Nu ştim încă nimic unul despre celălalt şi totuşi ne simţim bine împreună.

Manina tăcu, privind în gol. Urmă apoi peste câteva clipe:

www.digibuc.ro

— Sunt o fată ca toate celelalte. Am avut parte de o viață ușoară, lipsită de griji și suferințe. Când eram mică, mă jucam cu păpușile. Acum, mă joc cu băieții pe care îi cunosc. Altfel: citesc, frecventez spectacolele și ceaiurile prietenilor. Iarna, skiez. Vara, înot și joc tenis. Aceasta este viața mea. O viață plăcută, stupidă și lipsită de înțeles.

Manina se opri, cu ochii la garoafele vasului din fața ei.

Vladimir spuse peste un timp :

— Pe când eram la Paris, mai mulți prieteni m'au luat odată la un match de foot-ball, care se juca între echipele Franței și Belgiei. Matchul a început. Spectatorii urmăreau salturile mingei, cu o înfrigurare dramatică. Fețele lor exprimau când entuziasmul, când desamăgirea, când nesiguranța sau așteptarea chinuitoare. Și eu mă simțeam străin și depărtat, neînțelegând nici frământarea jucătorilor din jurul mingei și nici interesul care galvanizase mulțimea din tribune. Altădată, un grup de prieteni m'a dus cu sila într'un local de noapte depe Montmartre. A cântat o negresă, care a stârnit apoi aplauze

www.digibuc.ro

entuziaste. Mai multe perechi au început să danseze o rumbă, frecându-şi trupurile cu mişcări ritmice. Ni s'au servit nişte băuturi amare şi arzătoare. Prietenii mei au petrecut de minune. Şi eu mă simţeam străin şi depărtat, neînţelegând nici cântecul negresei, nici rumba dansată de perechile din jur, nici cocktail-urile băute, nici amuzamentul prietenilor mei. Insfârşit, tot la Paris, am asistat odată la o întrunire politică. Mai mulţi oratori au vorbit despre idealurile umanitarismului, despre fericirea muncitorilor, despre reducerea orelor de lucru. A intervenit poliţia. Manifestanţii au început să urle şi să se sbată cu furie. Şi eu mă simţeam străin şi depărtat, neînţelegând nici cuvintele oamenilor politici şi nici clocotul mulţimii de muncitori. Şi tot astfel nu am înţeles nici muzica de jazz. Nu am înţeles nici pictura şi arhitectura cubistă. Nu am înţeles nici poezia suprarealistă. Nu am înţeles nici teatrul lui Pirandello. Nu am înţeles nici plăcerea de a goni cu motocicleta sau cu automobilul. Nu am înţeles nici flirtul modern şi nici fetele care fumează sau umblă în short. Ţi-am făcut toate aceste măr-

www.digibuc.ro

turisiri, pentru a înțelege că nu sunt un tânăr al acestui veac. Mă simt astăzi demodat și anacronic, deși am numai treizeci de ani. Viața mea nu are nici un înțeles. Dacă aș fi trăit în alt veac, poate că ar fi avut.

Vladimir tăcu.

Manina se simțea deodată cuprinsă de un sentiment nou, nedesluşit încă în svonul său lăuntric, nemaitrăit până atunci.

Era atât de tulburată de ceea ce se întâmpla cu ea, încât ar fi dorit să împărtăşească şi lui Vladimir toată euforia care o cuprinsese.

Cuvintele i se păreau însă sterile şi neîndestulătoare.

Se ridică atunci şi puse la gramofon un concert de pian a lui Sinding, pe care îl descoperise întâmplător printre plăcile lui Solange Răşcanu.

Da, numai acordurile năvalnice şi impetuoase ca şuvoaiele apelor de munte erau în stare să exprime sentimentele Maninei din acele clipe.

www.digibuc.ro

CAP. V.

Vladimir se întoarse acasă mai târziu decât deobiceiu.

Mătuşa Aglaia şi mătuşa Sofia se ridicară dela masă, întâmpinând pe nepotul lor cu exclamaţii îngrijorate:

— Dece vii tât de târziu? Este aproape nouă jumătate.

— Se poate să ne laşi singure până la ora aceasta?

Vladimir le privi cu înduioşare, minţind că luase masa în oraş. Trecu apoi în odaia lui, unde deschise fereastra şi respiră adânc.

Ce se întâmpla cu el ?

Nimic.

www.digibuc.ro

Intâlnise o fată, alături de care se simțise tânăr pentru prima oară în viața lui. O fată care îi ascultase mărturisirile fără zâmbet, punând la urmă la gramofon „Frühlingsrauschen“ de Sinding.

Atât și nimic mai mult.

Și totuși...

Cerul era parcă senin și fosforescent ca în noaptea nașterii lui Isus. Aerul avea parcă parfum de liliac. O fată în rochie cu crinolină valsa parcă fantomatic prin încăperea vastă și întunecoasă.

Vladimir se așeză la pian, reluând concertul lui Sinding.

Acordurile se ridicară năvalnice și impetuoase ca șuvoaiele apelor de munte.

Și Vladimir cântă necontenit, până în zorii zilei.

Nici nu observase că pe la mijlocul nopții, mătușile lui — în cămăși lungi — apăruseră pentru o clipă în pragul ușii. Ar fi dorit să spună nepotului lor că, din cauza concertului nocturn, nu mai puteau să doarmă. Nu îl întrerupseseră însă, amintindu-și poate o altă noapte de primăvară, când erau și ele tinere și îndrăgostite.

www.digibuc.ro

Dimineaţa, Vladimir se duse în piaţa de flori. Cumpără un coş întreg cu ghiocei şi violete. Trecu în urmă la o fructărie, umplând coşul şi cu o grămadă de portocale. Luă o trăsură şi porni însfârşit spre casa Răşcanu.

Servitoarea îi deschise uşa, cu zâmbet şi mirare. Se duse apoi să deştepte pe Manina.

Vladimir aşteptă în salon.

Manina apăru peste câtva timp. Părul i se revărsa pe umeri, într'un tumult sălbatic. Genele clipeau, luptând încă cu amintirea somnului. Obrajii rumeni mai păstrau urmele pernei din timpul nopţii.

Vladimir înaintă încet spre ea, purtând în braţe coşul îmbelşugat. Şi buzele lui rostiră cântecul versurilor lui Verlaine:

„Voici des fruits, des fleurs, des feuilles et des branches
„Et puis voici mon coeur, qui ne bat que pour vous,
„Ne le déchirez pas avec vos deux mains blanches,
„Et qu'à vos yeux si beaux l'humble présent soit doux".

www.digibuc.ro

PARTEA ŞASEA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Vladimir Dumşa rămăsese orfan la vârsta de nouă ani, după moartea părinţilor săi în catastrofa de cale ferată dela Ciurea.

Crescuse în urmă în casa unor mătuşi bătrâne. Intr'o casă a altui veac decât acel al blokhausurilor moderne.

Vladimir fusese un copil tăcut şi cuminte, pe care îl întâlneai totdeauna cu o carte de poveşti în mână.

Nu tulburase niciodată cu jocurile sale liniştea încăperilor întunecoase, liniştea

www.digibuc.ro

aceea rigidă şi apăsătoare care domneşte deobiceiu în preajma catafalcurilor.

Se integrase încetul cu încetul în atmosfera casei cu mobile arhaice, cu portrete demodate, cu oglinzi fumurii, cu pendulă medievală — care te întrebai pentru ce mai cadenţează scurgerea timpului — cu valet scos parcă dintr'un pod al vechimilor.

Anii liceului fuseseră un calvar pentru Vladimir. Ii îndurase însă cu stoicism, închis şi mai mult în sine însuşi.

Colegii de clasă îl priviseră totdeauna cu dispreţ şi condescendenţă, având reacţiunea golanilor în faţa copilului de familie bună care circulă numai cu guvernanta alături.

Ce putea să însemneze în ochii lor un băiat care nu supăra pe profesori, care nu copia la teze, care nu înjura, care nu ştia anecdote, care nu fuma pe furiş, care nu juca foot-ball, care nu umbla cu fete?

Şi l'ar fi batjocorit şi mai mult, dacă ar fi aflat de pildă, că Vladimir îşi însoţea mătuşile în toate vizitele acestora. Că putea să rămână ceasuri întregi în preajma oamenilor bătrâni, fără să se plictisească, simţindu-se ca unul de ai lor.

www.digibuc.ro

Criza sexuală a adolescenței îl surprinsese pe Vladimir într'un chip neașteptat.

Simțise deodată un fel de fermentație tulbure, care îl întristase și rușinase în același timp.

Începuse să viseze femei goale, începuse să privească mai lung sânii, șoldurile și pulpele femeilor întâlnite, începuse să asculte povestirile obscene ale colegilor de clasă.

Intr'o seară de primăvară, exasperat de dorințele care îl ispiteau fără încetare, Vladimir hotărâse însfârșit să se ducă într'un bordel împreună cu alți colegi.

Se oprise pe pragul unui salon dreptunghiular, înțesat de fumul țigărilor.

Pe scaunele depe margini, stăteau niște femei aproape desbrăcate: cărnuri puhave, expuse cu o ostentație de caricatură pornografică. Câțiva bărbați — în cumpănă încă — le cântăreau cu o privire lacomă, având parcă expresia trecătorilor opriți în fața unei vitrine cu mezeluri.

Vladimir rămăsese paralizat, incapabil să mai scoată vreun cuvânt, să mai schițeze vreo mișcare.

In jurul lui răsunau schimburi de cu-

www.digibuc.ro

vinte triviale, râsete stridente, paşi de perechi care plecau împreună.

Ce căuta el acolo ? Ce căuta ?

Vladimir se răsucise brusc, îndreptându-se spre ieşire, fără să ţină seamă de râsetele batjocoritoare ale colegilor. Fugise repede, cât mai repede, pentru a scăpa odată de vedenia casei blestemate.

Niciodată nu îi fusese mai greaţă de oameni şi de sine însuşi ca în noaptea aceea. Toate nostalgiile cărnii — care îl bântuiseră până la obsesie şi coşmar — se spulberaseră parcă iremediabil.

După sfârşitul bacalaureatului, Vladimir hotărâse să plece la Paris pentru urmarea Conservatorului.

Mătuşile lui se cutremuraseră la gândul despărţirii, Parisul însemnând pentru ele oraşul luxului şi al desfrâului, o adevărată Sodomă, primejdioasă chiar pentru un tânăr de calitatea lui Vladimir.

Se resemnaseră însă în cele din urmă, după ce nepotul făgăduise să fie cuminte şi să scrie săptămânal.

In timpul şederii la Paris, Vladimir occlise orice divertisment recreativ. Nu existase decât pianul, căruia i se consacrase

www.digibuc.ro

exclusiv. Exerciții zi și noapte, în ciuda oricărei oboseli.

Ajunsese să mănânce la întâmplare, să doarmă numai câteva ceasuri pe noapte.

Ii crescuse barba — nerasă cu săptămânile — dându-i înfățișarea unui Christ. Ochii căpătaseră expresia oamenilor obsedați de o idee fixă, care nu mai înregistrează realitățile externe.

Colegii dela Conservator urmăriseră cu surprindere și compătimire viața ciudatului străin care, în loc să frecventeze barurile și teatrale Parisului, își petrecea nopțile într'o mansardă modestă, singur cu pianul și prietenii lui : Bethoven, Brahms, Liszt, Schumann, Chopin.

Intr'o seară de neuitat, într'o seară care pentru toată cealaltă lume avea să fie una ca oricare alta, Vladimir simțise pentru prima oară plenitudinea talentului său în executarea „Rapsodiei ungare". Plenitudinea pe care degetele o căutau cu înfrigurare — de ani și ani de zile — pe clapele albe și negre. Plenitudinea pe care o va fi cunoscut cândva și Cortot — maestrul lui Vladimir — în clipa în care căpătase revelația deplină a virtuozității sale.

www.digibuc.ro

Vladimir se ridicase încet dela pian. Părăsise mansarda singurătăţii de până atunci şi pornise la întâmplare pe străzile necunoscute ale Parisului.

www.digibuc.ro

CAP. II.

In absenţa lui Vladimir, mătuşile nu vorbiseră decât despre el. Se întrebaseră cum va arăta la întoarcerea în ţară. Cum vor asculta concertele pianistului, pe care îl crescuseră de mic copil.

Casa li se păruse goală şi viaţa lipsită de înţeles, fără prezenţa nepotului lor.

Şi iată că abea întors din străinătate, Vladimir venise deodată cu vestea neaşteptată a logodnei sale.

Mătuşile îl priviseră încremenite de surprindere, fiindcă Vladimir rămăsese în

www.digibuc.ro

ochii lor tot copilul limfatic de odinioară. Exclamaseră într'un târziu:

— Eşti încă prea tânăr pentru căsătorie!

— Care vrăsăzică, ai hotărât să ne părăseşti pentru totdeauna! Ce păcat!

*

* *

Mătuşa Aglaia — cea mai vârstnică dintre surorile Prohib — împlinea şaptezeci de ani.

Fusese toată viaţa o feministă înfocată. Luptase pentru emanciparea femeiei, pentru egalitatea drepturilor ei cu acelea ale bărbatului, pentru promovarea ei în viaţa politică a statului. Publicase numeroase articole de dialectică. Injghiebase chiar planul unui partid al femeilor din România, la care renunţase numai din cauza gazetelor batjocoritoare. Făcuse parte din comitetele tuturor societăţilor de binefacere. Ţinuse conferinţe cu prilejul „Săptămânii mamei", a „Săptămânii copilului", a „Săptămânii laptelui".

Zelul mătuşii Aglaia nu se potolise de-

www.digibuc.ro

cât cu bătrâneţea, când ajunsese poate să înţeleagă adevărul cuvintelor biblice: „Deşertăciunea deşertăciunilor şi toate sunt deşertăciuni".

Mătuşa Sofia era o fire ciudată, care fugise totdeauna de lume.

Stătea deobiceiu singură în odaie, înconjurată de colivitile canarilor şi sticleţilor ei.

Rămânea acolo ceasuri întregi, fără să simtă nevoe de nimic altceva. Ochii ei exprimau parcă mirarea şi încântarea copilului, care urmăreşte proecţiile unei lanterne magice.

Cuvintele mătuşei Sofia nu erau alintate şi pline de diminutive, ca acelea obişnuite ale femeilor când îşi mângâe pisicile sau câinii.

Mătuşa Sofia vorbea păsărilor ei cu o seriozitate deosebită, puţin în şoaptă, împărtăşindu-le parcă taine care nu ar mai trebui aflate de nimeni altcineva.

*

* *

In ziua în care Vladimir urma să le prezinte pe Manina, cele două mătuşi nu

www.digibuc.ro

mai avură astâmpăr în salonul aşteptărilor de totdeauna.

La intrarea Maninei, se ridicară cu o bătae de inimă şi cu gura uscată de emoţie. Păreau nişte eleve, care s'ar fi sculat la intrarea profesoarei în clasă.

Vorbiră despre timp, despre copilăria lui Vladimir, despre trusoul Maninei.

Luară apoi ceaiul, pregătit într'un samovar de aramă.

In cele din urmă începură tăcerile apăsătoare, când nimeni nu mai ştie ce să spună. Repertoriul mătuşilor bătrâne era sfârşit.

Manina şi Vladimir se pregătiră de plecare.

Mătuşile alergară atunci până la odăile lor, întorcându-se fiecare cu un dar de nuntă.

Mătuşa Aglaia întinse Maninei un volum legat în piele, cu mărturiile activităţii sale feministe:

— Tânără copilă, trebue să lupţi toată viaţa pentru drepturile sociale şi politice ale sexului tău. Cred că articolele — adunate în acest volum — îţi vor fi un îndreptar folositor.

www.digibuc.ro

Mătușa Sofia îi dădu un canar, închis într'o colivie de aur :

— Il chiamă Carusso. Este cel mai bun cântăreț dintre toți canarii mei. Te rog să ai grijă de el.

Manina se simți atât de mișcată, încât abea isbuti să mulțumească celor două mătuși.

Vladimir și Manina plecară apoi la braț, încărcați de darurile primite. Fruntea și privirea lor era atât de nobilă și curată, mersul lor atât de încrezător, încât trecătorii se întorceau fără voie.

Manina spuse în șoaptă :

— Ne-am întâlnit din întâmplare, încrucișându-ne drumul destinelor. Am ieșit deodată din necunoscut, unul pentru celălalt. Și totuși ne-am regăsit într'un fel, parcă ne-am fi așteptat și presimțit de aevea. Nu este așa ?

Vladimir nu răspunse. Ochii lui aveau însă iluminarea Magilor, când au întâlnit steaua vestitoare dela Betleem.

www.digibuc.ro

CAP. III.

„Veniţi de luaţi lumină!" vesti glasul preotului, deschizând porţile altarului.

Credincioşii se apropiară şi îşi aprinseră lumânările pe rând. Ieşiră apoi în faţa bisericii, unde corul începu cântecul bucuriei milenare:

„Christos a înviat din morţi cu moartea pre moarte călcând şi celor din morminte viaţă dăruindu-le". Peste câteva clipe, preotul citi „Evanghelia": *„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Tot printr'în-*

www.digibuc.ro

sul s'au făcut și fără el nimic nu s'au făcut. Intru el era viață și viața era lumina oamenilor".

Se deschisese prima filă din abecedarul lumii.

Manina asculta în genunchi, alături de Vladimir. Lumânările pâlpâiau neliniștit, luminând capetele credincioșilor din jur. Și stelele — lumânările cerului — pâlpâiau tot pentru slava Celui înviat din morți.

„Evanghelia" se sfârși. Preotul se întoarse în biserică, urmat de mulțimea credincioșilor.

— Christos a înviat!

— Adevărat a înviat!

Și Vladimir și Manina se îmbrățișară în cea mai solemnă noapte a primăverii.

Porniră apoi spre casa Rășcanu, întâlnind din când în când câte un trecător cu lumânarea aprinsă în mână.

Acasă, se așezară numaidecât la masă, începând să ciocnească ouăle roșii și să mănânce cozonacul și mielul pascal.

Solange se uita necontenit la Manina, pe care nu o mai recunoștea.

Privirea aceea iscoditoare și plină de

www.digibuc.ro

neastâmpăr — stârnită mereu a joacă — se schimbase deodată. Toată tinereţea Maninei îngenunchiase parcă în faţa lui Vladimir, potolită şi supusă.

Solange avea să rămână singură. După Ivan Răşcanu — dus pentru totdeauna — venise rândul Maninei să părăsească casa.

Aşa era viaţa.

Solange se întoarse cu gândul în amintire, răsfoind parcă un album cu fotografii de altădată.

Văzu o fetiţă cu bucle aproape blonde, cu ochi jucăuşi ca argintul viu, cu obraji de măr domnesc. Şi auzi din nou întrebarea neaşteptată, stinsă pentru totdeauna :

— Mamă, cum se fac copiii ?

Solange văzu apoi o fată mai mare, mlădioasă în începutul rotunjimilor ei feminine, întorcându-se înfierbântată şi ameţită dela primul ei ceai :

— Mamă, a fost aşa de bine ! Am dansat tot timpul ! Şi n'am călcat pantofii nici unuia dintre băieţi...

Solange văzu însfârşit o altă fată, mai apropiată parcă de înfăţişarea Maninei de

www.digibuc.ro

acum. Stătea cu capul sprijinit pe pervazul ferestrei, privind marea din față.

— Manina, la ce te gândești ?

— Mamă, mă apucă uneori dorul să plec undeva, departe... Așa cum a plecat și tata...

Dece nu aveau oamenii posibilitatea magică, de a opri câteodată pasul de moarte al timpului ?

Și pe când Manina și Vladimir mâncau fericiți, pe când mătușa Aglaia spunea că oul ei poate să sfarâme toate ouăle potrivnice, Solange avea ochii împăienjeniți de lacrimi.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Cerul acelei dupămese de Mai era strălucitor ca ochii albaştrii ai copiilor. Numai în fund, zarea oraşului era acoperită de îmbulzirea norilor apocaliptici.

Manina şi Vladimir porniră spre lacurile dela Herăstrău, mergând înlănţuiţi.

Tăceau ca deobiceiu. O tăcere caldă şi intimă, în care cuvintele ar fi sunat stridente.

Când şi când se priveau adânc în ochi, cu faţa luminată de fluturarea unui zâmbet.

www.digibuc.ro

Se aşezară pe malul lacului, lângă trunchiul elegiac al unei sălcii.

Manina tresări o clipă, crezând că îl recunoaşte pe Alexe pe o bancă din apropiere. Era doar o părere: un student necunoscut, care citea nişte fascicole de curs.

Ciudat. Manina nu mai putea să scape de amintirea privirii lui Alexe, din ziua logodnei cu Vladimir. De amintirea acelei priviri de hienă, care aştepta la pândă hoitul fericirii ei.

Dela un timp, când mergea pe stradă, Manina simţea adesea o nelinişte subită. O apăsa parcă o privire străină, pe care nu o vedea dar pe care o bănuia instinctiv. Intorcea capul şi întâlnea — în mulţimea trecătorilor — ochii lui Alexe.

Şi venise în minte privirea lui Rogojin din romanul lui Dostoiewski, privirea aceea obsesie, care avea să ajungă pentru Nastasia Filipovna prevestirea neîndoelnică a sfârşitului ei.

Manina strânse deodată mâna lui Vladimir, pentru a alunga cu o senzaţie fizică spaimele absurde care o cuprindeau.

Vladimir o întrebă îngrijorat:

— Nu te simţi bine? Ai mâna atât de rece.

www.digibuc.ro

Manina se grăbi să înlăture orice bănuială, glumind în silă :

— Kalte Hände, warmes Herz...

Apoi, după câteva clipe, ceru încet :

— Povesteşte-mi despre moşia ta din nordul Moldovei, unde vom pleca după nuntă.

— Trenul opreşte pentru câteva clipe la o haltă, care nu este trecută pe nici o hartă. Te cobori deobiceiu singur, fiindcă nimeni altcineva nu are ce căuta pe acele meleaguri pustii. In spatele cantonului — gară — te aşteaptă o trăsură arhaică, trimeasă dela curte. Te urci cu bagajele şi porneşti însfârşit. In jur, cât vezi cu ochii, numai stepa învalurată ca o mare. Trapul cailor bate toaca pe pietrişul şoselei. Dela un timp, te apropii de un sat, ale cărui case par desprinse din desenele unui abecedar. Ai şi ajuns la capătul satului, ai şi cotit pe un drum lăturalnic, ai şi intrat în parcul bătrân parcă de aevea. Trăsura a oprit în faţa unui conac, descins direct din paginile unui roman de Turghenief. Te-au înconjurat deodată toţi câinii din curte, fâlfâindu-şi cozile ca nişte steaguri victorioase. Intri în casă, păşind parcă într'o

www.digibuc.ro

biserică. Liniște gravă, ca între lucruri moarte. Miros vag de terepentină, mentă și levănțică. Mobilă grea și întunecată, în care simți atâta vechime încât gândul capătă aţe de păianjen. Pe pereți sunt numeroase fotografii de familie, care îți amintesc cromolitografiile naive de /odinioară. Te așezi în salon. O oglindă adâncă și ceţoasă îți reflectează trăsăturile, parcă mai altfel în fiecare an. Pe masa din față, lampa cu gaz se va aprinde odată cu venirea nopții. Conacul nu are lumină electrică, după cum nu are nici telefon, nici aparat de radio, nici bae cu robinete de nichel. Biblioteca salonului cuprinde numai fantomele unui timp romantic și desuet: Abatele Prévost, Chateaubriand, Lamartine, Musset, Byron, Hoffman, Pușkin, Lermontov... Pianul din colț așteptă mâinile, care vor trezi din nou sunetul clapelor mute. Calendarul din perete s'a oprit la fila unei zile oarecare, fiindcă viața conacului se desfășoară dincolo de măsura timpului.

— Frumos! Foarte frumos! Și vom rămâne acolo tot anul ?

— Da.

www.digibuc.ro

— Şi nu vei mai da concerte, renunţând pentru totdeauna la destinul tău de pianist ?

Vladimir o privi surprins :

— Bineînţeles! Nu am vanitatea aplauzelor. Şi nici nu cânt la pian, pentru a trezi admiraţia snobilor muzicali. Pianul înseamnează pentru mine cu totul altceva.

— Bine dar retragerea noastră la ţară este totuşi un fel de dezertare.

— Da. Trebue să fug depe scena vieţii contemporane, fiindcă mă simt un inadaptabil.

— Cât timp erai singur, puteai să te simţi înfrânt chiar înainte de începutul luptei de acomodare cu veacul. Acum însă mă ai pe mine alături, în faţa viitorului. Eu trebue să fiu sprijinul şi imboldul afirmării tale virile.

— Cine ştie ? Poate că ai dreptate. Poate că alături de tine, voiu înfrunta însfârşit viaţa, renunţând la defetismul elegiac de până în prezent.

Un tunet cutremură norii vineţi, care se adunaseră deasupra lacului.

— Bravo ! Şi cerul îţi aplaudă ultimele

www.digibuc.ro

cuvinte! exclamă Manina, transfigurată de bucurie.

Ploaia începu cu o intensitate năprasnică.

Manina şi Vladimir porniră încet — strânşi unul lângă altul — sub ploaia care cădea asupra lor, ca o reminiscenţă a potopului biblic.

www.digibuc.ro

CAP. V.

Corul întâmpină intrarea miresei în biserică.

Manina — în rochie de mireasă — părea mai înaltă decât deobiceiu. Mergea spre altar, cu capul ridicat şi privirea îndreptată înainte, neluând parcă în seamă mulţimea invitaţilor din jur. Avea faţa palidă şi frământa necontenit buchetul de flori, pe care îl ţinea în mână.

Se opri lângă Vladimir.

Slujba începu numaidecât.

Intr'o strană din partea stângă, Yolanda îşi rodea unghiile.

www.digibuc.ro

Aflase cu amărăciune și invidie vestea căsătoriei Maninei. Singura prietenă a Yolandei avea să se mărite, așa cum se măritaseră și cele mai multe dintre colegele ei. Așa cum se vor mărita odată și toate celelalte. Numai Yolanda era sortită să rămână necăsătorită. Cioclul fetelor mari. Spectatoarea tuturor cununiilor.

In speranța absurdă de a strica logodna Maninei, Yolanda trimisese o scrisoare anonimă lui Vladimir, având conținutul următor :

„Stimate domnule Dumșa,

Manina nu este fata visată de dumneavoastră. Vă previne cineva, care o cunoaște de mai mult timp.

Dincolo de vălul aparențelor, se ascunde realitatea caracterului ei.

Manina este o fată superficială, frivolă, lipsită de prejudecăți.

Se distrează, bătându-și joc de îndrăgostiții care vin în salonul ei.

Se distrează, sărutându-se și culcându-se cu băieții care îi stârnesc poftele senzuale.

www.digibuc.ro

Se distrează, făcând sporturi de iarnă împreună cu toţi necunoscuţii în speranţa de a vâna aventuri neprevăzute.

Se distrează, logodindu-se acum cu dumneavoastră.

Şi se va distra după nuntă, înşelându-vă încrederea.

Un prieten binevoitor".

Yolanda nu va avea niciodată parte de o nuntă ca a Manlinei. Destinul ei era altul. Fată bătrână. Profesoară de Franceză în Bucureşti sau într'un oraş din provincie. Va purta ochelari, fiindcă de pe acum nu mai vedea bine în depărtare. Va persecuta desigur elevele frumoase, acelea care — numai datorită fizicului lor — au câştigat dela început loteria norocului din viaţă.

— De mult nu am mai văzut o mireasă atât de frumoasă !

— Cred şi eu. Păcat numai că se căsătoreşte cu acest pianist necunoscut. O fată ca Manina putea să facă atâtea partide mai strălucite.

— Nu este încă timpul pierdut. Nu ai observat că mai toate perechile moder-

www.digibuc.ro

ne — care se respectă — se despart câteva luni după nuntă ? Cine ştie pentru cine va divorţa Manina...

— Adevărat.

Yolanda se strecură printre invitaţi, pentru a ieşi din biserică. Succesul Manei — a cărui ecou ajungea până în cuvintele unor necunoscuţi — îi crispa nervii, la fel ca auzul unei sgârieturi stridente pe o suprafaţă lucie.

Adrian se întreba dacă fata din rochia de mireasă — aşezată lângă domnul acela înalt şi îmbrăcat în frac — era într'adevăr Manina, cu care clădise castele de nisip pe plaja mării dela Carmen-Sylva, cu care citise volumele lui Jules Verne, cu care ascultase amintirile de călătorie ale lui Ivan Răşcanu. Dacă era într'adevăr Manina, de care se îndrăgostise la şaisprezece ani, dorind împlinirea versurilor din „L'invitation au voyage" :

„Mon enfant, ma soeur,
„Songe à la douceur
„D'aller là-bas vivre ensemble !
„Aimer à loisir,
„Aimer et mourir,
„Au pays qui te ressemble".

www.digibuc.ro

Nu. Manina din faţa altarului era pentru Adrian o fată străină, la a cărei nuntă nici nu ştia dece venise.

Sergiu se aşezase cât mai aproape de Manina, pentru a putea urmări „scena" în toate amănuntele ei.

Dacă nu aducea pe Manina la serata muzicală a mătuşei sale, poate că nu ar fi cunoscut niciodată pe Vladimir.

El grăbise într'un fel căsătoria Maninei şi în consecinţă sfârşitul romanului, păstrând până la urmă rolul de regisor conştient sau inconştient.

In clipa aceea, Sergiu era preocupat numai de desfăşurarea cununiei religioase. Urmărea reacţiunile tuturor personagiilor, gata parcă să le surprindă fiecare gând. Era doar scena finală a unui roman, pe care avea să îl reconstituiască în scris.

De aci înainte începea un alt roman, cu Manina căsătorită, cu Vladimir, cu oamenii pe care îi vor întâlni în viitor. Acest nou roman nu mai privea însă pe Sergiu.

Laurenţiu avea lacrimi în ochi.

Aşa dar Manina se căsătorea. Era un fapt simplu şi firesc, sortit să se întâmple mai devreme sau mai târziu. O însemnare

www.digibuc.ro

în plus în registrele stării civile, printre nașterile, căsătoriile și decesele unei zile oarecare.

Și totuși, Laurențiu părea copleșit ca în fața celei mai neprevăzute dintre catastrofe.

Se uita la perechea dela altar — cu ochi de halucinat — îndoindu-se încă de realitate.

— Cu așa o fată, mai mare bucuria să te culci...

— Dece a pus ochii tocmai pe Dumșa ? Nu face de ea. Pare bleg și cu capul în nori.

— Ai dreptate. Este însă putred de bogat.

— Aha ! Înțeleg atunci...

— Solange Rășcanu putea să facă o primire acasă. Ce Dumnezeu, odată își căsătorește fata ! Sau cel puțin bătrânele Prohib, care plâng acolo, în dreapta, parcă ar fi la înmormântarea nepotului lor.

Laurențiu tresări scârbit, la auzul comentariilor din jur.

Alexe rămăsese la intrarea bisericii, departe de îmbulzeala curioasă a invitaților. Avea impresia că stătea la ușă ca un câine

www.digibuc.ro

flămând şi alungat în timp ce stăpânii chefuiau la masă.

Citise de curând „Les faux-monnayeurs" a lui Gide, transcriind în „jurnalul" său replica următoare : *„Il ne m'arrive pas de monter dans un tram ou dans un train, sans souhaiter un bel accident qui réduise en bouillie toute cette ordure vivante ; oh ! moi compris, parbleu ; d'entrer dans une salle de spectacle, sans désirer l'écroulement du lustre ou l'éclatement d'une bombe"*.

Alexe simţea aceiaşi dorinţă. Ar fi vrut să se dărâme biserica, strivind toţi oamenii care se aflau în interiorul ei.

Slujba se sfârşi.

Vladimir şi Manina, după ce primiră felicitările tradiţionale, porniră spre ieşire.

Manina lăsa în urmă tot trecutul ei de fată. O viaţă nouă o aştepta de acum înainte.

Manina auzi parcă sirena vaporului, care pleacă în călătorie. Şi strânse mai tare braţul lui Vladimir, care întoarse spre ea o faţă coborâtă dintr'un portret al altui veac.

www.digibuc.ro

PARTEA ŞAPTEA

www.digibuc.ro

CAP. I.

Părăsind nunta Maninei, Yolanda nu se întoarse acasă.

Ştia că peste câteva zile începea examenele şi că avea să se prezinte nepregătită pentru prima oară în viaţa ei.

Şi totuşi, Yolanda umbla mai departe.

Sfârşitul unei zile de sărbătoare.

Trecătorii înaintau încet, cuprinşi parcă de lene şi somnolenţă. Intâlneai numai rochii de vară, proaspete şi subţiri. Numai pălării de paie şi haine deschise.

In dreptul cinematografelor, mulţimea făcea adevărate vârtejuri, unii intrând şi alţii ieşind.

www.digibuc.ro

— Bun film !

— Hm. Aşa şi aşa. Eu mă duc la cinematograf ca să râd, nu ca să mă întristez ca la o înmormântare...

Yolanda mergea dusă de valul mulţimei, fără să ştie încotro.

In faţa bodegelor, toate mesele erau ocupate. Bărbaţii — cu pălăriile pe ceafă, cu obrajii congestionaţi şi asudaţi, cu scobitoare între dinţi, cu pântecul aşezat ca un prunc pe picioarele crăcănate — priveau defilarea trecătorilor, în aşteptarea unui şpriţ sau a unei halbe de bere.

Yolanda era desgustată de lumea din jurul ei, care râgâia parcă de plăcere şi saţ. De lumea aceea veselă şi mulţumită, care se plimba perechi-perechi, împlinită pe stradă şi în pat.

Numai Yolanda trecea singură şi posomorâtă, cu umbra ei de cocostârc, fără să fie urmărită de nici o privire de bărbat.

Noaptea se lăsă pe nesimţite, aprinzându-şi felinarele şi stelele.

Yolanda nu se întoarse acasă nici pentru masa de seară.

Ştia că mama ei o aştepta cu nelinişte şi înfrigurare. Ştia că Emilia Silivestru su-

www.digibuc.ro

ferea de ani de zile de o angină de piept. Ştia însfârşit că orice emoţie prelungită putea să fie fatală pentru inima ei, slăbită şi mai mult după moartea lui Veniamin.

Şi totuşi, Yolanda umbla mai departe.

Îi veni deodată o idee: să se dăruiască primului bărbat întâlnit. In noaptea de nuntă a Maninei, dece nu ar cunoaşte şi ea voluptatea supremă?

Yolanda începu să se plimbe în sus şi în jos, pe o stradă mai întunecoasă. Se fardă la lumina unui felinar, nedându-şi seama că faţa ei devenea şi mai hidoasă prin stridenţa fardului.

Un domn trecu cu paşi grăbiţi.

Yolanda porni după el.

Tâmplele îi svâcneau din ce în ce mai tare. Obrajii îi ardeau parcă ar fi avut febră.

Tecură pe lângă un restaurant, cu miros de mititei. Ocoliră o piaţă. Străbătură apoi o grădină publică.

La ieşirea din grădină, în dreptul unui felinar, necunoscutul se răsuci pe neaşteptate. Se uită câteva clipe la Yolanda, desbrăcând-o cu privirea. Spuse apoi răstit:

— Degeaba mă urmăreşti. Nu mă culc

www.digibuc.ro

cu orice slută. Slăbeşte-mă de aci înainte !

Domnul se depărtă repede, cu mâinile în buzunar.

Yolanda trăia parcă un coşmar. Işi înfipse unghiile în palme, pentru a se trezi odată. Se întoarse apoi încet în grădină, prăbuşindu-se pe prima bancă din drum. Incepu să plângă. Un plâns desnădăjduit şi istovitor.

Dintr'un boschet învecinat, se auziră şoapte :

— Hai, lasă-te odată !

— Nu. Nu aci, fiindcă poate să ne vadă cineva. Vino mai încolo...

Yolanda îşi îngropă capul în palme, sguduită de plâns.

www.digibuc.ro

CAP. II.

Laurenţiu ieşi dela examenul de Drept Roman, la care căzuse împreună cu întreaga serie. Nu înjură ca ceilalţi colegi, revoltaţi de minuţiozitatea întrebărilor. Ştia doar dinainte că avea să cadă, fiindcă abea răsfoise paginile cursului. Se prezentase aşa, la întâmplare, nepăsător faţă de verdictul profesorului.

Culoarele facultăţii erau pline de studenţi şi studente, care stăteau de vorbă sau fumau.

Laurenţiu se gândea la Manina, de a cărei obsesie nu mai putea să scape. Trebuea neapărat să cunoască altă fată, fiind-

www.digibuc.ro

că altfel se neurasteniza cu desăvârşire. Laurenţiu se uită mai atent în jurul său, oprindu-şi privirea asupra unei fete cu părul blond şi faţa luminată mereu a zâmbet.

Se îndreaptă spre ea, cu gândul la cuvintele cu care se apropiase de Manina în trenul întoarcerii din vacanţa trecută :

— Pentru chipul dumitale de creolă, cadrul strâmt şi cenuşiu al unui vagon de clasa doua nu mi se pare adecvat. V'aş vedea mai degrabă lângă catargul unei bărci cu pânze, pe o mare frământată de galopul valurilor. Cu părul în vântul tumultos al întinderilor marine, cu rochia aceasta proaspătă, stropită de răbufnirile apei...

Laurenţiu zâmbi întristat.

Atunci, făcea cunoştinţa Maninei. Atunci, cuvintele erau îndreptăţite de ecourile lirice, pe care i le trezise fata descoperită pe neaşteptate la fereastra unui vagon de clasa doua.

Acum însă...

.— Domnişoară, aş vrea să vă cunosc.

Fata ridică ochii depe paginile cursului din mână :

www.digibuc.ro

— Cu plăcere. In definitiv, suntem colegi.

Se prezentară.

Anca era numele fetii. Urât nume pe lângă acel al Maninei!

Se așezară apoi la o masă dela bufet.

Laurențiu tăcu un timp, uitând parcă prezența fetii din fața lui.

Anca îl privea nedumerită. Nu o mirase faptul, că un băiat străin dorise să o cunoască. Anca se credea — încă din liceu — o fată irezistibilă, care solicita totdeauna privirile. O mira însă tăcerea nefirească a lui Laurențiu, din partea căruia se aștepta la complimente sau poate chiar la o declarație de iubire.

Laurențiu începu într'un târziu:

— Nu găsești că trecem foarte singuri, unii pe lângă alții? Fiecare dintre noi facem parte dintr'o familie, dintr'o comunitate socială. Fiecare dintre noi avem cunoștințe, prietenii, iubiri. Și totuși, rămânem închiși și opaci, fără să putem ajunge la o transparență reciprocă. Nu știu dacă ai simțit vreodată tragismul acestei singurăți interioare, pe care căutăm zadarnic să o depășim, apropiindu-ne unii de alții?

www.digibuc.ro

Laurenţiu tăcu.

Anca îl ascultase ca pe un nebun sau ca pe un beţiv, care vorbeşte la întâmplare. Cuvintele lui Laurenţiu i se păruseră lipsite de orice înţeles, pentru convorbirea unor oameni care se vedeau pentru prima oară.

In clipa aceea, se apropie de masa lor un tânăr cu mustaţă subţire, care strigă de departe :

— Am avut o baftă grozavă ! Am luat examenul cu bilă roşie !

Anca respiră uşurată :

— Bravo !

Se întoarse apoi spre Laurenţiu :

— Domnule Ioanid, îţi prezint pe logodnicul meu.

Laurenţiu se ridică depe scaun, bâlbâind :

— Incântat de cunoştinţă.

Anca şi logodnicul îl părăsiră apoi curând, pentru a se duce la un cinematograf depe bulevard.

Rămas singur, Laurenţiu isbucni într'un râs nervos. Era într'adevăr un personagiu demn de comedie !

Plăti consumaţia şi plecă dela masă.

www.digibuc.ro

CAP. III.

Sergiu se plimba prin odaie, din ce în ce mai neliniştit. Se oprea numai câteodată înaintea biroului, uitându-se la ceaşca cu cafea neagră, la scrumiera plină cu mucuri de ţigară, la tocul rezervor şi la teancul de pagini albe care aşteptau cuminte.

De două zile se frământa aşa, gata să înceapă odată romanul presimţit de un an încoace.

Ştia toate personagiile: Manina, Yolanda, Adrian, Laurenţiu, Alexe, Sergiu. Ştia şi acţiunea romanului, care avea să fie pur şi simplu viaţa acestor personagii

www.digibuc.ro

tinere, apropiate din întâmplare de zarul destinului.

Manina se va juca cu băieţii îndrăgostiţi de ea, până în ziua în care se va logodi. Yolanda va suferi drama fetii urâte şi fără succes. Adrian va urmări o himeră ca oricare adolescent: plecarea în marea aventură. Laurenţiu va iubi ca un îndrăgostit de douăzeci de ani. Alexe — tuberculosul — va avea obsesia sinuciderii. Insfârşit, Sergiu va trăi ca un spectator, intervenind numai câteodată pentru a pune la punct desfăşurarea acţiunii.

In aparenţă, totul era simplu şi uşor, rezolvat parcă dinainte. Sergiu nu mai avea decât să transcrie un roman, ale cărui repetiţii le făcuse cu deplin succes pe scena realităţii de aevea.

Atunci dece mai întârzia oare în picioare, cu fruntea încreţită ca un om bătrân?

Sergiu scrisese în ajun mai multe pagini, pe care le aruncase însă îndată la coş.

Incepuse romanul cu prima lui întâlnire cu Manina, în cadrul neobişnuit al cimitirului Bellu.

Simţise din nou atmosfera acelei zile de

www.digibuc.ro

primăvară, mai crudă parcă printre morminte. Văzuse din nou convoiul babelor — spectacol demn de viziunea de coșmar a unui Goya — înaintând în urma dricului cu rămășițele pământești ale aceleia care condusese odată azilul lor de bătrânețe. Tresăriseră din nou la apariția Maninei, care întorcea capul în toate părțile cu curiozitatea mobilă a unei veveriță...

Cuvintele depe hârtie nu spuneau însă nimic. Erau goale, inerte, lipsite de sonoritatea vieții.

Sergiu rămăsese dezorientat.

Așa dar, realitatea trăită nu putea să fie plagiată în scris. Atunci poate că realitatea era numai un pretext pentru adevărații romancieri, care urmau să creeze raporturi, situații și întâmplări inedite între personagiile propuse de viața cotidiană.

Imaginația lui Sergiu rămânea însă stearpă în fața paginilor din față. Nu putea să se joace cu personagiile închise în el, ca într'o cutie cu soldați de plumb. Și când încerca — cu greu — jocul părea silit și nefiresc. Mai mult o parodie de joc.

Sergiu se opri mirat, înțelegând deodată

www.digibuc.ro

că nu are talent. Pur şi simplu că nu are talent.

Şi el care socotise viaţa numai un pretext pentru compunerea unui roman, a unui mare roman!

Sergiu se aşeză pentru prima oară în dimineaţa aceea, cu capul înfierbântat în palmele reci.

Aşa dar destinul lui era acel al unei simple marionete, care se va învârti totdeauna numai după bunul plac al mâinilor lui Dumnezeu. La fel ca destinul mai tuturor oamenilor.

Atunci dece îşi depăşise modestele atribuţiuni ale rolului, închipuindu-şi atâta timp că poate să tragă sforile vieţii celor din jur, după cerinţele romanului său himeric?

— Domnu Sergiu, poftiţi la masă!

Sergiu stătea încremenit, fără să audă parcă nimic.

— Poftiţi la masă, că se răceşte supa...

Sergiu se ridică însfârşit, pornind încet spre sufragerie, unde părinţii lui se aşezau tocmai la masă.

— Ce este cu mutra aceasta de criminal, în ceasul arestării? întrebă surprins

www.digibuc.ro

procurorul Antim, desfăcându-și șervetul pe genunchi.

— Nimic.

— Lasă băiatul în pace ! Are poate vreo dezamăgire sentimentală... interveni mama lui Sergiu.

— Ți-ai găsit ! Generația lui Sergiu și dezamăgiri sentimentale ! Tinerii de astăzi nu mai iubesc ca cei de ieri. Cunosc de pildă o fată la facultate, la patinaj sau la strand. A treia zi, se sărută cu ea la cinematograf. La sfârșitul săptămânii, ajung la pat. Totul se petrece repede, fără ocoluri, camaradereşte într'un fel. Dacă iubirea nu ajunge chiar până la faza finală — din cine știe ce cauze neprevăzute — se resemnează spontan, fără să mai treacă prin suferințele lui Werther. Tineretul contemporan trăiește iubirea ca un simplu divertisment biologic, cu psihologia cu care ar face un sport oarecare.

Procurorul Antim tăcu însfârșit, așteptându-se la o reacțiune violentă din partea lui Sergiu care nega totdeauna adevărul cuvintelor lui.

Acesta ținea însă ochii plecați, preocupat parcă numai de supa din farfurie.

www.digibuc.ro

CAP. IV.

Alexe stătea la fereastra odăii sale, privind afară.

Vecinii din față — tatăl, mama și cele două fetițe — plecau împreună la cinematograf. O servitoare și un soldat treceau agale, ținându-se de mână. Un internat de fete se plimba cu pas de înmormântare.

Oh, Duminicile bucureștene! Toate zilele erau pentru Alexe la fel de monotone și inutile. Și totuși, niciodată nu se simțea mai neurastenic decât în atmosfera calmă și burgheză a Duminicilor după masă.

www.digibuc.ro

Nu în zadar, hotărâse să se sinucidă tocmai atunci.

Alexe aprinse o ţigare, cu gândul la un extemporal, care ar propune de pildă întrebarea : „Ştiind că mai aveţi câteva ceasuri de trăit, cum v'aţi petrece timpul până la moarte ?"

Unii s'ar ruga lui Dumnezeu, cu speranţa absurdă de a li se amâna sfârşitul. Alţii s'ar duce pur şi simplu într'un bordel, trăind până la urmă plăcerile cărnii. Alţii ar petrece în sânul întregei familii, adunate ca la un revellion. Alţii....

Alexe se plictisi la gândul atâtor posibilităţi.

Deschise un sertar, scoţând un caiet de dictando : „Jurnalul" său intim.

Il răsfoi la întâmplare.

*

* *

12 Februarie.

Deschid o carte şi o închid la loc. Intru într'un cinematograf şi ies la mijlocul filmului. Umblu pe străzi şi nu ştiu dece.

www.digibuc.ro

In jurul meu — pe tot întinsul venerabilului glob — oamenii se nasc, cresc, se înmulţesc şi mor.

Dece ?

Nu mai pot să gândesc fără semne de întrebare.

14 Februarie.

M'am sculat din pat. M'am îmbrăcat. Mi-am luat ceaiul.

Tata a plecat la regiment. Mama a început să se certe cu bucătăreasa.

Dacă aş fi fost elev, m'aş fi dus la şcoală. Dacă aş fi fost student, m'aş fi dus la facultate. Dacă aş fi fost funcţionar, m'aş fi dus la birou. Dacă aş fi fost...

Dejunul. Ne-am aşezat la masă : mama, tatăl şi fiul lor. Am mâncat două feluri şi un desert. Tata a deschis aparatul de radio. A potrivit ceasornicul după ora oficială. A ascultat ştirile. S'a scobit în dinţi. Apoi, s'a culcat în odaia lui. Mama — rămânând singură în salon — a dat un telefon amantului ei.

Dupămasă, m'am dus la Manina. M'am aşezat la locul meu obişnuit, de lângă bi-

www.digibuc.ro

blioteca din salon. Apoi, m'am uitat la Manina — poate câteva ceasuri — fără să aud cuvintele cu care încerca zadarnic să umple tăcerea impusă de mutismul meu.

Masa de seară. Ne-am așezat la masă : mama, tatăl și fiul lor. Am mâncat două feluri și un desert. Tata a deschis aparatul de radio. A potrivit ceasornicul după ora oficială. A ascultat știrile. S'a scobit în dinți. Fiecare din noi s'a culcat în urmă, închizându-se în pat ca într'un sicriu.

Mâine, filmul va rula dela început.

Aceasta se numește viață. Scriitorii o socotesc demnă de a umple paginile romanelor lor. Filozofii îi găsesc tot felul de semnificații. Și eu mă întreb, dece nu mă sinucid mai curând.

*

* *

Alexe se ridică depe scaun și se îndreptă spre odaia lui Virgil Trofim.

Se opri în treacăt în fața oglinzii, observând apariția unui coș pe bărbia nerasă de câteva zile. In definitiv, nu avea nici o însemnătate... Trase sertarul mesei

www.digibuc.ro

de noapte şi scoase revolverul tatălui său, pe care îl privi cu mirarea naivă a unui sălbatic în faţa primei arme de foc văzute în viaţa lui.

Se aşeză apoi pe un scaun. Era ciudată această nevoe necontenită de a sta jos, ca un bolnav abea sculat din pat.

Privirea lui Alexe urmări mersul unui păianjen, care înainta încet spre colţul stâng al tavanului. Mersul acela straniu şi disgraţios.

Se întoarse apoi din nou spre revolverul din mână, pe care îl uitase parcă.

Ce mai aştepta ?

De ani de zile trăia numai cu gândul la această clipă, care avea să curme odată ulcerul plictiselii sale cotidiene.

Atunci ?

Alexe se ridică încet, apropiindu-se din nou de fereastră : spectacolul străzii de totdeauna.

Detunătura revolverului va tulbura desigur liniştea duminicală a puţinilor vecini, care mai rămăseseră acasă într'o zi atât de frumoasă. Numai femeea dela fereastra din faţă — surdă de bătrâneţe — nu va auzi nimic.

www.digibuc.ro

Alexe duse revolverul la tâmpla dreaptă, cu o mișcare descompusă parcă de un film „au ralenti". Simți un început de sudoare rece la rădăcina frunții. Dacă ar fi articulat ceva în clipa aceea, cuvintele ar fi sunat desigur mai răguşite decât deobiceiu.

De undeva, poate din colțul străzii, isbucni aria tărăgănată a unei flaşnete.

Alexe ascultă o clipă : valsul din „Contele de Luxemburg". Şi apăsă deodată pe trăgaciu.

Trupul lui Alexe se prăbuşi greoi.

Aria flaşnetei răsuna mai departe, din ce în ce mai stins.

www.digibuc.ro

CAP. V.

O noapte de început de vară, caldă și înăbușitoare ca o bae de aburi.

Adrian se așezase pe marginea patului, îmbrăcat încă, fără gând de culcare.

Își sfârșise geamantanul, adus pe furiș din pod, fără știrea nimănui din casă.

Privea acum în jur, luându-și parcă rămas bun dela toate cele câte populau de ani de zile odaia singurătății sale. Dela prietenii din bibliotecă: Defoe, Stevenson, Kipling, Blasco-Ibanez, Conrad, Alain Gerbault, Gorki, Istrati... Dela hărțile lumii depe pereți. Dela papagalul din coli-

www.digibuc.ro

vie, cumpărat dela un flașnetar bătrân în anii copilăriei.

Adrian nu se lăsă însă îndulioșat, smucindu-se spre birou, pentru a scrie câteva rânduri părinților săi.

De când ajunsese la hotărârea cea mare a plecării, așa cum visase dealungul întregei sale adolescențe, Adrian era un alt om.

Ochii nu mai priveau absent spre un orizont depărtat, deslușit parcă numai de el. Capul și spatele nu mai aveau acea tendință de înclinare prematură, înălțându-se pe neașteptate ca un om care ar respira adânc. Trăsăturile feții nu mai exprimau o tristețe resemnată, ci se încordaseră deodată cu o hotărâre virilă.

Adrian își pregătise metodic planul de plecare.

Ceruse trei mii de lei tatălui său, mințind că avea să plătească taxa de înscriere pentru bacalaureat. Ridicase economiile depuse la bancă. Umblase însfârșit pentru îndeplinirea nenumăratelor formalități necesare unei plecări din țară. Și totul făcut singur, fără ajutorul nimănui.

Adrian închise scrisoarea, întrebându-

www.digibuc.ro

se care avea să fie reacţiunea părinţilor în faţa plecării lui neaşteptate.

Doctorul Vintilă Stratulat — tatăl lui Adrian — era un bărbat închis şi ursuz, care ajunsese cu timpul un fel de automat al profesiunii sale.

La orele mesii — singurul prilej de întâlnire dintre membrii familiei — doctorul Stratulat începea leit-motivul întrebărilor sale obişnuite: „— Adrian, te-ai spălat pe mâini ?", — „La ce materie te-a mai ascultat astăzi ?" Apoi, se întorcea spre soţia lui: — „Eleonora, toate bune pe la cantină ?", — „Nu te oboseşti prea mult ?" Şi intra din nou în mutismul lui de totdeauna.

Eleonora Stratulat era o femee sensibilă numai la fenomenul suferinţei. Aceasta explica şi devotamentul ei pentru toate operele de binefacere socială, pentru funcţionarea cărora se frământa de dimineaţa până seara târziu.

Adrian devenea o prezenţă demnă de o solicitudine mai atentă, numai din clipa în care se îmbolnăvea. Altfel, rămânea străin pentru interesul ei altruist.

*

* *

www.digibuc.ro

Peronul gării era aproape pustiu, la ora aceea nedeslușită încă între zi și noapte.

Adrian ar fi putut lua un bilet până la Constanța, fiindcă avea bani pregătiți pentru o asemenea cheltuială. Se răsgândise însă în ultima clipă, neînțelegând să își înceapă drumul într'un tren de persoane. Era prea banal și obișnuit.

In consecință, hotărîse să călătorească clandestin, în vagonul unui tren de marfă.

Se urcă pe furiș, fără să fie văzut de nimeni.

Locomotiva șuieră prelung, cu stridența aceea auzită de atâtea ori de închipuirea lui Adrian.

Trenul porni încet, scârțâind din toate încheieturile vagoanelor sale.

Orașul cenușiu rămase în urmă, din ce în ce mai șters, în ceața ușoară a dimineții de vară.

*

* *

Adrian se așeză pe marginea digului.

Marea era atât de albastră, cu coamele albe de spumă! Atât de vastă și ademenitoare a ducă!

www.digibuc.ro

Un vapor se depărta încet, cu urlet pătrunzător de sirenă.

Totul era însă adevărat? Nu visa oare ca de atâtea ori, în patul din odaia casei părinteşti sau în banca strâmtă din fundul clasei a opta?

Adrian îşi scoase portofelul cu o nelinişte subită, verificând realitatea paşaportului şi a biletului de clasa treia cu care avea să se îmbarce a doua zi pentru Constantinopole.

Slavă Domnului, era treaz, fără nici o urmă de îndoială!

Noaptea începu să cuprindă portul, lăsându-se încet ca o cortină asupra unui sfârşit de act.

www.digibuc.ro

www.digibuc.ro